

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra tělesné výchovy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Politický vliv na XI. olympijské hry v Berlíně 1936

Political influence on XI. Olympic games in Berlin 1936

Matěj Pártl

Vedoucí práce: PhDr. PaedDr. Ladislav Kašpar, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: D – TVS

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Politický vliv na XI. olympijské hry v Berlíně 1936 vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 20. 7. 2015

.....

Matěj Pártl

Rád bych poděkoval za odborné vedení práce panu PhDr. PaedDr.
Ladislavu Kašparovi, Ph.D.

ANOTACE

Bakalářská práce je zaměřena na propojení politické moci a sportu v předválečném Německu. Obsahuje stručný popis následků první světové války, vstup Adolfa Hitlera do vrcholné politiky, vznik NSDAP, pohled na obyčejný život Němců daného období, osudy židovských sportovců spojených s průběhem XI. olympiády v Berlíně 1936. Cílem mé práce je prokázání politického vlivu na organizační práce před olympiádou, především odvrácení hrozícího bojkotu pozvaných zemí poukazujícího na rasovou politiku německé vlády a propagandistické zneužití sportovního svátku ve prospěch hitlerovského Německa.

KLÍČOVÁ SLOVA

olympiáda, sport, politika, Hitler, NSDAP, Židé

ANNOTATION

This bachelor's thesis is focused on connection between political power and sport in pre-war Germany. It consists of brief description of WWI consequences, an entry of Adolf Hitler to high politics, rise of NSDAP, overview of life of ordinary German in that particular time, and fate of Jewish sportsmen during XI. Olympic Games in Berlin in 1936. The intention of my thesis is to prove the political influence on organization of preparations before the games and mainly of avert of imminent boycott of participating countries which were pointing out racist politics of German government. This thesis also shows how the sports event was misused by propaganda to Hitler's Germany benefit.

KEYWORDS

Olympics, sport, policy, Hitler, NSDAP, Jews

Obsah

1	Kritika literatury	9
2	Cíle práce	11
	Hlavní cíl	11
	Dílčí cíle	11
3	Olympijská myšlenka	12
3.1	Antická Olympie	12
3.2	Zánik antických her	13
3.3	Znovuzrození Olympie	14
3.4	Novodobé olympijské hry	15
4	Politická a hospodářská situace v Německu	17
4.1	Versaillská mírová smlouva	17
4.2	Adolf Hitler	19
4.3	Národně socialistická německá dělnická strana (NSDAP)	22
4.4	Výmarská republika	24
4.5	Hospodářská krize	25
4.6	Hitler kancléřem	28
4.7	Absolutní moc	30
5	Sport a nacisté	33
5.1	Židé v Německu	33
5.1.1	Židé a sport	34
5.1.2	Sportovci	35
5.2	Hitlerova mládež	38
5.2.1	Hitlerjugend	39
5.3	Osvěta	41

5.4	Změna postoje	42
6	Boj za pořádání olympiády	44
6.1	Německý olympijský výbor	45
6.1.1	Dr. Theodor Lewald	45
6.1.2	Carl Diem	46
6.2	Financování	46
6.3	Začátek nacistické vměšování	47
7	Odvrácení pohromy	50
7.1	Život v Německu 1933 – 1936	50
7.2	Bojkot	51
7.3	Záchranná kampaň	53
7.4	Španělská alternativa	57
8	Olympiáda	59
8.1	Politika na stadionu	59
8.2	Německá nadřazenost	61
8.3	Ukončení	64
9	Metody a postup práce	65
10	Diskuse	66
11	Závěry	68
12	Seznam literatury	70
13	Přílohy	73

Úvod

Dnešní společnost je velmi multikulturní a z toho vyplývají zájmy a názory jednotlivců či skupin. Lidé vyhledávají a převážně si rozumějí s lidmi stejné víry, politické či kulturní orientace, životního stylu, získaného vzdělání, ovlivněnými stejnými generačními názory, vlastními prožitými zkušenostmi a vzpomínkami. Jednoduše řečeno, dělník volící levicové strany, vysedávající v hospodách nižší kategorie (lidově řečeno v putykách), nebude vyhledávat komunitu a přátelství s pravicově smýšlejícím politikem, podnikatelem, umělcem či sportovcem. Existují proto různé roviny chápání a vykládání historických faktů, národní historie, politických situací a jiných hybatelů dějin.

Proto není k podivu, že pojmy, jako jsou nacionální socialismus, fašismus, Hitler, NSDAP, nacisté, Žid nebo konečné řešení židovské otázky, si každý spojí s jiným výkladem, vyznáním a interpretací. Jedno je společné, vždy z toho vyplyne násilí, genocida, antisemitismus, nesvoboda, smrt. Záleží na tom, jak jsou dějiny vysvětlovány, jak působí napříč generací. Najdou se dnes jedinci, kteří neznají žádný z těchto pojmů. Sám jsem se s tím setkal a bylo pro mě neuvěřitelné, že nevědí, kdo byl Hitler. Druhá světová válka je tématem, o kterém nic neví, je to pro ně pravěk, kterým není nutné se zabývat. Jiní přirovnávají současné politické dění spojené s násilnou politikou právě k pojmům vzešlých v první polovině 20. století.

Historie má zvláštní tendenci se opakovat. Z toho důvodu se ve své hraniční práci mezi historií a tělesnou výchovou zaměřuji na období, které předcházelo druhé světové válce a pojmům, které se krvavě zapsaly do historie světa. Období dvacátých a třicátých let dvacátého století skrývají dějinné události, o kterých má sportovní, ale i široká veřejnost minimální povědomí. Proto se z vlastního zájmu zaměřuji na sport a jeho politizaci v hitlerovském Německu.

První kapitola nás vrátí do dob antických ideálů, mýtů a bájí, stručně se podíváme na vznik a zánik starobylé Olympie a jejích kultů. Po té se dostaneme do 19. století, kdy byla znovuzrozena olympijská myšlenka.

Druhá kapitola je zaměřena na události těsně po první světové válce, které se nakonec ukázaly jako hlavní rozbuška dalšího vývoje evropských dějin a následně i dějin světových.

Třetí kapitola informuje o propojenosti sportu a vlády v Německu, která začala utvářet opatření vůči menšinám. Dále také o náhledu na olympijské hry a využití sportu k ideologii.

Čtvrtá kapitola mapuje úspěšné kroky Německého olympijského výboru, které budou, ať se to tak zprvu nezdá, nelichotivě poznamenány.

Pátá a nejdůležitější kapitola ukazuje, jak se lišil vnitřní pohled Němců na politiku od pohledu emigrantů a demokratických států. Na základě toho se vyskytly problémy s pořádáním her s následnou propagandistickou hrou k udržení pořadatelsví olympiády.

Šestá a zároveň poslední kapitola je zaměřena na zajímavosti z průběhu berlínského svátku.

1 Kritika literatury

V bakalářské práci je použito mnoho literatury. Obecně lze říci, že nejdůležitější literaturou jsou tři knihy. Konkrétně kniha *Hitlerova olympiáda* od britského novináře Christophera Hiltona, *Berlínské hry*, které napsal britský spisovatel Guy Walters a *Hilerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936* rovněž od britského autora Antona Rippona. Dále mi velmi pomohly Goebbelsovy deníky a kniha *Hitler a Stalin: paralelní životy* od britského historika Sira Alana Bullocka.

Kniha Antona Rippona byla první knihou, která mi opravdu přiblížila téma olympiády v Berlíně. Nebyl jsem tedy nijak ovlivněný názorem jiných autorů, pokud pomínu jiné knihy o Hitlerovi. Autor se od začátku knihy zaměřuje na vzestup nacistů a posléze jejich převzetí moci. Velmi se mi líbilo jeho obecné pojetí a vypíchnutí důležitých bodů tak, aby čtenář bez problému pochopil obavy Mezinárodního olympijského hnutí ohledně pořádání her. Dále se mi líbilo jeho uchopení a názorné přiblížení změny sportovního dění v Německu. Příklady, které jsou uvedeny v knize, lehce donutí čtenáře (a nejen čtenáře sportovce) k dalšímu bádání, jak se mohla olympiáda v Německu vůbec pořádat. Přes stručný, ale velmi čtivý začátek, se dostaneme až k podrobnému jádru knihy. Zde je popisován zájem nacistů o pořádání her, stavba olympijského areálu, propagandistické machinace a samotné hry. Kniha historicky odpovídá skutečnosti a neobjevil jsem v ní žádnou historickou chybu. Ač je v různých anotacích kniha popisována jako podrobná, dle mého byla stručnější. Například popis bojkotu her byl velmi zkrácený. Dále mi chyběl finální výsledkový přehled. Pro vytvoření základního obrazu o XI. olympijských hrách je však dostačující.

Guy Walters strukturoval knihu podobně jako jeho kolega Rippon. Jeho pojetí bylo mnohem intenzivnější a podrobnější. Například jsem velmi ocenil to, co jsem v publikaci Rippona nenašel, nebo se dověděl jen okrajově. Byl jsem potěšen jeho podrobným rozebráním výše zmiňovaného bojkotu her. Detailněji je rozebrán i postoj Amerického a Britského olympijského výboru k výzvě diskriminace neárijských

sportovců. V čem jsem byl naopak zklamán, byl pocit lehké hektičnosti, kvůli přeskokování z události do události a tím i vracení se v textu zpět pro pochopení následujících souvislostí. Celkově však velmi pěkná kniha k rozšíření vědomostí o berlínských hrách.

Poslední publikací, která přímo hovoří o olympijských hrách v Berlíně, je Hiltonova kniha. Ta je ze jmenovaných knih nejvíce zaměřena na samotné dění na olympijském sportovišti. Zajímá se o sportovce již před samotnými hrami. Srovnává osudy německé šermířky Helen Mayerové a atletky Gretel Bergmanové. Kniha má velké plus, jelikož je navíc vybavena finálními výsledky XI. olympijských her v Berlíně. Z těchto tří knih se jeví jako zlatý střed. Fakta jsou dostačující, nejsou tolik stručná jako v případě Rippona, ale je méně obsáhlá oproti Waltersovi.

Jako protiklad pohledu britských autorů jsem nemohl zvolit nikoho lepšího než samotného ministra propagandy Josepha Goebbelse, který využil samotné hry ve prospěch nacistů. Jeho deníky jsou velmi náročnou literaturou. Myšlenkové pochody, které se dočteme v jeho zápiscích, nám velmi perfektně nastíní dobu, ve které se olympiáda konala.

Další knihy byly použity jako doplňková, srovnávací a porovnávací literatura. Většinu literatury znám a vím, že jsou fakticky nezávadné. Samozřejmě, že existují i další a lepší publikace, ale vsadil jsem na osvědčenou a mnou přečtenou literaturu.

2 Cíle práce

Hlavní cíl

Cílem práce je prokázání nebo vyvrácení politického vlivu na XI. olympijské hry v Berlíně roku 1936. Novodobá olympiáda v sobě nese poslání: sportovní klání soupeřů z celého světa bez rozdílu rasy, víry a politické příslušnosti. Zároveň je považována za apolitickou.

Dílčí cíle

1. Vznik olympijských her
2. Stručně nastítnit politický vývoj v Německu
3. Prokázat spojení politiky a sportu
4. Uvést příklady diskriminace
5. Přiblížit události, které předcházely olympijským hrám
6. Zdůraznit, kdo se zasloužil o konání her v Berlíně
7. Podívat se na postoje Spojených států amerických a Velké Británie

3 Olympijská myšlenka

Jednou za čtyři roky se otevírají brány světových sportovních stánků, aby přivítaly lid celého světa pod vlajkou s pěti kruhy. Divák sedící na tribuně je - při pohledu na řeku proudící z útrob stadionu - uchvácen nádherou, která přináší mládí, sílu, krásu a dokonalost. Tradičně se na čele vln vzdouvá vlajka Řecka. Tím vzdává celý svět hold otcům svátku, který nemá v kultuře lidstva jediného konkurenta.

Jinak tomu nebylo ani během XI. olympijských her v Berlíně, nicméně události, které předcházely slavnosti na berlínském stadionu, jsou jednou z nejdiskutovanějších událostí v dějinách olympiád. Abychom pochopili význam této práce, musíme znát historii a myšlenku olympijských her.

3.1 Antická Olympie

Počátky olympijského zápolení sahají k řeckým kmenům 12. stol. př. n. l.¹ Kmeny se pomalu přeměnily v národy. Rozdíly v tradicích, postavení jednotlivých sociálních tříd a řízení nově vznikajících obcí nebyly natolik jiné, aby si národy neuvědomily společný bratrský původ. Jedním ze základních vlivů na toto uvědomění byla náboženská a kultovní místa, kde se často setkávaly. Čelní postavení zaujímají Delfy a Olympie. V Olympii se navíc setkávali mladí lidé, jelikož k tamnímu kultovnímu svátku bylo připojeno měření tělesné zdatnosti.²

Postupem času se těchto obřadů mohli účastnit pouze lidé helénského původu.³ Věštírna v Delfách určila za místo konání slavností Olympii. Přidala se i periodizace svátku na každý čtvrtý rok. Období

¹ Dórové – obsadili Peloponéský poloostrov, Achájové, pokud neemigrovali na ostrovy v Malé Asii, splynuli s Jóny, Ostatní nedórské a nejónské kmeny byly označeny jako Ailové.

² SÁBL, Václav. Hrdinové antických olympiád: olympijské příběhy a pověsti. 1. vyd. Praha: Olympia, str.:14 - 15

³ Mýtus o praotci Hellénovi a jeho synech zakladateli aiolského, dorského a achájskojónského kmene.

mezi olympijskými hrami je nazýváno olympiáda.⁴ Nejdůležitějším ustanovením, které vzešlo v platnost, je pojem „ekecheiria“ – zdržení se rukou od zbraní. Obecně známo jako posvátný mír, který byl závazný pro celou oblast helénského světa. Zaručoval bezpečný příchod a odchod poutníků i přes nepřátelská území.⁵

Rok 776 př. n. l. je pevným historickým bodem, od něhož je dodnes zachována periodizace čtyř let. Nejsou to však první olympijské hry, ale jsou to první hry, ze kterých se dochovaly výsledkové listiny. Tím končí období mýtů a bájí a začíná helénská epocha olympismu.⁶

3.2 Zánik antických her

Po 1200 let se bez větších problémů scházela mládež z celé Hellady v Olympii, k uctívání kultovního svátku. V roce 373 n. l. (Řecko je již v područí Východořímské říše) se stává milánským biskupem Ambrož, který je horlivým odpůrcem pohanství, tedy i olympijského svátku. Vzdělaný Ambrož rychle získal v západořímské části impéria veliký vliv, přičemž vystupoval i proti císaři. Důležitou událostí však bylo seznámení se s válečníkem Theodosiem na císařském dvoře. Ten se v roce 379 n. l. stal s velkou zásluhou Ambrože císařem Východořímské říše.⁷

Západní a východní část impéria podporovala církve v potlačování hereze.⁸ Začalo likvidování pohanských kultů, nesměla se věštit budoucnost a pokládat pohanské oběti bylo taktéž zakázáno. Křesťanství získalo mocného spojence v podobě státu. Splynula politická a náboženská sféra vlivu. V Římě však povstala pohanské opozice, která neměla až tak velký politický vliv. Nadějí se stal rétor

⁴ PEČÍRKA, Jan. Dějiny pravěku a starověku: učebnice pro vys. školy. 1. vyd. Praha, str.:487

⁵ SÁBL, Václav. Hrdinové antických olympiád: olympijské příběhy a pověsti. 1. vyd. Praha: Olympia, str.:16

⁶ Kronika olympijských her 1896-1996. Praha: Fortuna Print, 1996, str.:9

⁷ SÁBL, Václav. Hrdinové antických olympiád: olympijské příběhy a pověsti. 1. vyd. Praha: Olympia, str.:362 – 363

⁸ Kacířství

Eugenius. V roce 392 n. l. byl zvolen západořímským císařem. Zaujmul jiná náboženská postavení než Theodosius. To vedlo k propuknutí války. Roku 394 n. l. Theodosius zvítězil. Byl vydán edikt zakazující veškeré pohanské kultury, tedy i olympijské soutěže.⁹

3.3 Znovuzrození Olympie

Zánik antických her a nástup křesťanství znamenal úpadek sportovního zápolení. Po dobu středověku byl sport spíše doménou vysoké šlechty. V Itálii se objevují první zárodky pro obnovení tělesných cvičení. Florentský básník Mateo Palmieri vydává roku 1430 první novodobou práci O olympijských hrách. Na Palmieriho navazovali další italští učenci, kteří se snažili oživit tělesnou kulturu. Nikdy si však nekladli za cíl obnovit olympijské hry. První výraznější krůček k obnovení her udělali Angličané. Roku 1604 kapitán Robert Dover s pomocí krále Jakuba I. uspořádali „anglické olympijské hry“. Po smrti Dovera však tyto hry zanikly. Sport se dostal na okraj zájmů tehdejší společnosti.¹⁰ Od 19. stol. se začal sport opět prosazovat. Začalo se také diskutovat o přínosu sportu pro zdokonalování tělesné zdatnosti a do popředí se dostával antický ideál rovnoměrného rozvoje těla a ducha – Kalokagathia.¹¹

Olympie během staletí upadla v zapomnění. V roce 1723 se ozval hlas pro vzkříšení Olympie - mnich jménem Bernard de Montfaucon. Nicméně si Olympie musela počkat na své znovuzrození ještě několik desítek let. V roce 1821 začalo řecké povstání za svobodu z tureckého podmanění. Během této války se pod francouzskou vlajkou dostal na olympijskou pláň architekt Abel Blouet, který začal opět vykopávat starobylou Olympii. Blouet vykopával vzácné skvosty, které byly se souhlasem řecké vlády převezeny do Louvru. Avšak nevykopával celou krásu Olympie. To se povedlo až německému vědci Ernstu Curtisovi.

⁹ PEČÍRKA, Jan. Dějiny pravěku a starověku: učebnice pro vys. školy. 1. vyd. Praha, str.:872 – 873

¹⁰ www.archiv.neviditelnypes.lidovky.cz/clanky/2001/12/17723_11_0_0.html

¹¹ Kronika olympijských her 1896-1996. Praha: Fortuna Print, 1996, str.:9

Na podzim roku 1875 začal s vykopávkami na olympijské pláni. V roce 1881 byly práce ukončeny s bohatou kořistí. Díky této výpravě byla rekonstruována podoba starobylé Olympie.¹²

3.4 Novodobé olympijské hry

V Německu, po ukončení archeologických prací na Olympu, vyšly odborné práce, které hodnotily vykopávky profesora Curtiuse.

Nejvýznamnější byla práce samotného Curtiuse s názvem „Olympie“, která vyšla v roce 1896. To bylo ve stejném roce, kdy došlo k oživení starého ducha Olympie a jejích starobylých svátků.¹³

Mladý pedagog Pierre de Coubertin, nadšený fanoušek antické kultury a zejména starobylých olympijských her, se zájmem sledoval vykopávky prováděné v Řecku. Vycházel z názorů britského kolegy Arnolda, který zastával názor že: „*Pohyb musí být základem každé rozumné výchovy.*“¹⁴ Coubertine poznamenaný válečnými těžkostmi mezi Francií a Německem hledal nové francouzské sebevědomí a národní sílu. Vše směřovalo k přátelskému soupeření mezi národy na půdě míru, kde si je každý roven. Tím se stal antický ideál, ke kterému Coubertine tolik tíhl. Po vzoru antických soubojů, kde šlo především o slávu a uznání, vznikl amatérský ideál: „*Odměnou musí být výkon sám o sobě, žádné úvahy o zisku, žádný obchod se sportem, pouze setkání sportovců celého světa.*“¹⁵ Hledal fórum, kde by jeho myšlenky sklidily úspěch. První přednáška nedopadla podle jeho představ. Roku 1894 uspořádal na věhlasné Sorbonně sportovní kongres, který jednohlasně rozhodl o obnovení olympijských her. Ty se konaly roku 1896 v Athénách. Olympie by samozřejmě byla z historického hlediska vhodnějším

¹² SÁBL, Václav. Hrdinové antických olympiád: olympijské příběhy a pověsti. 1. vyd. Praha: Olympia, str.:372 – 383

¹³ SÁBL, Václav. Hrdinové antických olympiád: olympijské příběhy a pověsti. 1. vyd. Praha: Olympia, str.:383

¹⁴ Kronika olympijských her 1896-1996. Praha: Fortuna Print, 1996, str.:9

¹⁵ Kronika olympijských her 1896-1996. Praha: Fortuna Print, 1996, str.:10

místem, ale z pořadatelského hlediska by bylo konání v Olympii značně ztíženo, ba dokonce nereálné.¹⁶

Vznikla i olympijská charta, která mimo jiné hovoří o přátelství a míru mezi národy, zákazu jakéhokoli diskriminování ať z důvodu politického, rasového nebo náboženského.¹⁷

Tak byly vzkříšeny olympijské hry, které přes Athény, Paříž, americké Saint Louis, Londýn, Stockholm, narychlo uspořádané hry v Antverpách, Paříž, Amsterdam a Los Angeles dokráčely roku 1936 do Berlína, kde se měla sejít mládež celého světa.¹⁸

¹⁶ SÁBL, Václav. Hrdinové antických olympiád: olympijské příběhy a pověsti. 1. vyd. Praha: Olympia, str.:383

¹⁷ Olympijské charta. Část přiložena v příloze číslo 5

¹⁸ Neuskutečněné hry v Berlíně roku 1916 se počítají, proto v roce 1936 jsou XI. namísto X.

4 Politická a hospodářská situace v Německu

V květnu 1931 rozhodl Mezinárodní olympijský výbor, že se budou XI. olympijské hry v roce 1936 konat v Berlíně. Toto rozhodnutí padlo v době, kdy bylo Německo známo pod názvem Výmarská republika. Tento státní útvar vznikl po prohrané první světové válce, kdy padla monarchie. Nikdo z přítomných delegátů netušil, že se během dvou let diametrálně změní politická situace a olympiáda bude v ohrožení. Stručně si tuto situaci rozebereme a představíme si nejdůležitější události a osobnosti.

4.1 Versaillská mírová smlouva

Versaillská mírová smlouva je jedna ze smluv, která byla dojednána na Pařížské mírové konferenci a zároveň ukončila 1. světovou válku. Smlouva obsahovala především to, aby Německo přijalo plnou zodpovědnost za vypuknutí 1. světové války, zavázalo se k placení vysokých reparací (269 miliard marek), armáda byla snížena na pouhých 100 000 mužů, dále byly definovány nové hranice a vznikla demilitarizovaná zóna v Porýní¹⁹. Smlouva vstoupila v platnost 28. června 1919²⁰. Částka, kterou bylo Německo zavázáno platit vítězným mocnostem, byla na 20. století sumou až astronomickou a nedá se divit, že nebyla přijata s nadšením. Německým vyjednávačům se povedlo reparace snížit na částku 132 miliard marek²¹, ale i tak byla konečná

¹⁹DEJMEK, Jindřich, a kol. Zrod nové Evropy : Versailles, St.-Germain, Trianon a dotváření poválečného mírového systému. Praha : Historický ústav AV ČR, 2011.

²⁰Tamtéž

²¹STEFFAHN, Harald. Hitler. Olomouc: Votobia, 1996, 182 s., [16] s. obr. příl. Malé monografie, sv. 12. str.144 : „...peněžní odškodnění v ještě neurčené výši(londýnská reparační konference v únoru a březnu 1921 stanoví: 132 miliard

částka až příliš velká. Placení reparací sebou přineslo velké ekonomické problémy. Posledním hřebíčkem do rakve ekonomiky Německa byl krach na newyorské burze²². Toho využil ve svůj prospěch Adolf Hitler a jeho NSDAP, který stavěl svůj politický vliv především na nespokojenosti občanů s Výmarskou republikou.

zlatých marek během 37 let s připočtením 2 miliard úroků ročně vedle šestadvacetiprocentní vývozní daně);

²²STEFFAHN, Harald. *Hitler*. Olomouc: Votobia, 1996, 182 s., [16] s. obr. příl. Malé monografie, sv. 12. str:87: „ *Když pak krach na newyorské burze koncem října 1929, jakoby symbolicky tři týdny po Stresemannově smrti, strhl zadlužené německé hospodářství do víru velké krize a nezaměstnanost již počátkem roku 1930, dávno předtím než účinky deprese naplno dopadly na Evropu...* “

4.2 Adolf Hitler

Kdo byl Adolf Hitler, by měl vědět snad každý, přesto je důležité si některé detaily jeho života připomenout. Především jeho vstup do politických sfér a jeho uchopení moci.

Hitler byl rakouským občanem. Narodil se na rakousko-německých hranicích ve městě Branau 20. dubna 1889. Otec Alois Hitler²³ byl drobný provinční úředník. Byl hrubý, přísný a rád vysedával v hospodách. Také mladého Adolfa často bil. Matka Klára Pölzlová byla výrazně mladší než její muž²⁴. K Adolfovi se chovala opačně než on. Milovala ho, rozmazlovala, a když Otec Adolfa zbil, utěšovala ho. Jeho sestra na to vzpomíná: „*Bratr otce provokoval na samou hranici jeho trpělivosti. Dokázal v něm probudit veškerou krutost a téměř každý den si vysloužil bití... Matka ho pokaždé utěšovala a snažila se laskavostí a po dobrém docílit toho, co otcova tvrdost nezmohla.*“²⁵

Je neuvěřitelné, že budoucí státník a vojenský stratég měl velké problémy ve škole²⁶. Po ukončení školní docházky se přesunul na *Realschule*²⁷, kde jeho konflikty s vyučujícími pokračovaly. Spisovatelé Matthew Hugnes a Chris Mann se v publikaci Hitlerovo Německo domnívají že: „*Když Adolf školu opouštěl, odnášel si v sobě nenávist k této instituci, k učitelům i ke vzdělání. V době, kdy v Německu zvítězil nacismus, nalezlo Hitlerovo pohrdání akademickým vzděláním a vším intelektuálním plné uplatnění a příležitost se*

²³Alois se původně jmenoval Schicklgruber.

²⁴V době narození bylo Kláře pouhých 22 let oproti 52letému Aloisi.

²⁵HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, str:6.

²⁶STEFFAHN, Harald. *Hitler*. Olomouc: Votobia, 1996, 182 s., [16] s. obr. příl. Malé monografie, sv. 12. str: 22

²⁷Střední škola na reálné vzdělání.

rozvinout.“ Po té se Hitler přesunul do Vídně, aby studoval na Vídeňské akademii krásných umění. Jeho neúspěch u přijímacího řízení v něm jen prohloubil jeho nenávist k učitelům a intelektuálům.

Když neuspěl se studiem, toulal se v ulicích Vídně. On sám toto období líčí takto: *„Ve jménu tohoto blahobytného města jsem musel prožít pět let bídy a nouze. Pět let, během nichž jsem si zprvu jako pomocný dělník a pak jako drobný malíř, musel vydělávat na chleba. Na svůj opravdu skrovný chléb, který přesto nikdy nepostačoval, aby utišil byť jen obyčejný hlad. Právě hlad byl tehdy mým věrným strážcem, jenž mě jako jediný téměř nikdy neopouštěl, který se mnou poctivě vše sdílel. Každá kniha, kterou jsem pro sebe získal, budila jeho účast... Byl to trvalý boj s mým nelítostným přítelem.*“ Později se ukázalo, že Hitler netrpěl zas tak velkou chudobou, jak sám rád zdůrazňoval. Po smrti matky mu byl přiznán sirotčí důchod a dědictví po matce. Tento postoj chudáka byl využit k propagandistickým účelům, které ministerstvo propagandy v čele s Josephem Goebbelsem umělo dobře prodat.

Osud mladého sirotka nevypadal do budoucna příliš slibně. Obratem v jeho životě se stal násilný čin v Sarajevu, kde byl spáchán atentát na následníka rakousko-uherského trůnu arcivévodu Františka d'Este. V té době se již nepohyboval po Vídeňských ulicích, ale přesunul se do Mnichova – do země, kterou tak miloval, aby se pokusil dostat na místní akademii²⁸. V mnoha publikacích se také dočteme, že se z Vídně přesunul, aby se vyhnul nástupu do vojenské služby²⁹. Vyhlášení války přijal s nadšením. Byl to odrazový můstek z jeho bezcílného života, stejně tak pro milióny dalších jemu podobných. Jeden problém tu přeci jen nastal, pořád byl občanem Rakouska – Uherska³⁰. Po vyřešení problému se stal spojku u 16. bavorského

²⁸BULLOCK, Alan. Hitler a Stalin: paralelní životopisy. Překlad Vlastimil Novák, Stanislav Plášil. Praha: Levné knihy KMa, 2005 str:54.

²⁹STEFFAHN, Harald. *Hitler*. Olomouc: Votobia, 1996, 182 s., [16] s. obr. příl. Malé monografie, sv. 12. str:38

³⁰HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše str:9 *„Hitler odmítal sloužit v Rakousko – Uherské armádě, jako Rakušan tedy*

záložního pěchotního pluku. Během války byl nejméně 2x raněn³¹, povýšen do desátnické hodnosti a získal 2 železné kříže. Zpráva o konci války ho zdrtila. Konec války pro něj znamenal začátek nové etapy a odhodlání, které je patrné z jeho líčení: „... *za těchto nocí se zrodila a rostla moje nenávist k těm, kteří tento zločin způsobili nebo se na něm podíleli. Právě tehdy jsem se rozhodl vstoupit do politiky.*“³²

Rozhodnutí, které učinil na nemocničním lůžku, znamenalo pro svět zrození jednoho z největších masových vrahů v dějinách lidstva.

Poválečná Evropa byla otřesena válkou a trauma si nesla po mnoho let. Německo dostalo po válce novou tvář. Jednak to byl nový státní útvar Výmarské republiky, ale i projevy pařížských dohod. Formovala se zde nová politická hnutí a strany, především pak fašistické hnutí. Zuřil zde i boj o moc mezi levicovými a pravicovými stranami. Důležitou událostí bylo uchopení moci komunisty v Mnichově, kterou Hitler jako očitý svědek viděl³³. Po událostech v Mnichově armáda špehovala politické strany. Hitler po válce stále patřil do Listova pluku³⁴ a byl mu přidělen úkol sledovat počínání Německé dělnické strany (DAP)³⁵. Při jedné z návštěv jeden z posluchačů navrhl, aby se Bavorsko odtrhlo od říše a připojilo se k Rakousku. Hitlera se to natolik dotklo, že proti dotyčnému vystoupil a obhajoval, proč Bavorsko musí zůstat v říši. Tím zaujal všechny přítomné svým projevem a Drexler ho přesvědčoval, aby přišel znovu. Pokud chtěl Hitler vstoupit do politiky, musel někde začít. DAP nebyla příliš silnou či ambiciózní stranou, ale ze začátku zaručovala strhnutí pozornosti.

musel požádat bavorského krále Ludvíka III. o povolení bojovat na straně Německa pod prapory bavorského kontingentu.“

³¹1916 byl zraněn britským granátem a 1918 měsíc před koncem války byl zasažen yperitem.

³²HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, str:11

³³BULLOCK, Alan. Hitler a Stalin: paralelní životopisy. Překlad Vlastimil Novák, Stanislav Plášil. Praha: Levné knihy KMa, 2005 str:79

³⁴Vžitý název pro 16. bavorský pěchotní pluk.

³⁵Deutsche Arbeiterpartei založena Antonem Drexlerem a Karlem Harrerem.

Mohla se tak lépe transformovat pro potřeby Hitlera. Zásadní důvod proč se rozhodl v září 1919 vstoupit do DAP, byla síla, kterou v něm jako v nováčku s velkým potenciálem Drexler viděl. Ve velké straně by se těžko prosazoval přes zaběhnuté kádry. V roce 1920 byl Hitler propuštěn z armády a mohl se tak naplno věnovat politice.

4.3 Národně socialistická německá dělnická strana (NSDAP)

NSDAP - pojem, který se měl zapsat do historie lidstva, vznikl 24. února 1920. Tím došlo k přejmenování DAP³⁶. Název byl poměrně dlouhý. Vžila se zkratka „NAZI“³⁷ a příslušníci se označovali za nacisty. Strana se vyznačovala krajně pravicovou ideologií (šovinismus³⁸, rasismus³⁹, antisemitismus⁴⁰)⁴¹.

Strana do roku 1930 stála na okraji politického dění. Její členská základna nedosahovala tak velkého počtu jako její konkurenti. V roce 1920 měla pouze 1100 členů. Počátkem roku 1922 se členská základna rozrostla na 6 000 registrovaných členů. Růst pokračoval. V době

³⁶BULLOCK, Alan. Hitler a Stalin: paralelní životopisy. Překlad Vlastimil Novák, Stanislav Plášil. Praha: Levné knihy KMa, 2005: „... 24. února 1920, kdy se ve Festsалу Hofbräuhausu sešlo téměř dva tisíce lidí. Hitler ... při svém proslovu musel čelit hlasitým projevům nesouhlasu, které skončily bitkou v sále. Ale on ten hlomoz zvládl a dosáhl souhlasu se změnou názvu ...“

³⁷HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, str:14

³⁸Šovinismus definice: vyhrocený nacionalismus, tj. víra v nadřazenost jednoho národa, hlásání nacionální výlučnosti a rozněcování nenávisti k jiným národům.

³⁹nevědecká protihumánní teorie o nadřazenosti lidských ras a etnických skupin; nenávisť k lidem určité rasy; její projevy

⁴⁰náboženská, národnostní a rasová nesnášenlivost projevující se nenávistí vůči Židům

⁴¹. Akademický slovník cizích slov, Academia, Praha 1995

listopadového puče v roce 1923 dosáhla čísla 55 000 členů. Nárůst byl velký, avšak na zemi typu Německa (38 miliónů voličů) nedostatečný.⁴²

Po neúspěšném „Pivním“ puči⁴³ 1923 byl Hitler odsouzen k 5 letům žaláře za velezradu. Trest byl zkrácen a po 9 měsících byl propuštěn. Za zmínku stojí projev, kterým se před soudem sám hájil: *„Pánové, nebudete to vy, kdo nad námi vynese rozsudek. Teprve vyšší a nekonečně spravedlivý soud dějin rozhodne, jsme-li skutečně vinni zločinem velezrady, ze kterého jsme tu obviňováni... Vy nás můžete tisíckrát odsoudit a prohlásit vinnými, avšak bohyně spravedlnosti, které věčnému tribunálu dějin předsedá, s úsměvem roztrhá žalobu veřejného žalobce na kousky a ní i váš verdikt. Jsme totiž nevinní a za takové nás soud dějin prohlásí.“*⁴⁴ Ač se slova pronesená můžou zdát jako velmi troufalá, Hitler jimi zaujal po celém Německu.

NSDAP byla po listopadovém puči rozpuštěna a zakázána. Neznamenalo to však úplné umlčení nacistů. Organizace nadále fungovala v tajnosti. Hitler, který byl v čele NSDAP od roku 1921⁴⁵, se vzdal do propuštění své funkce. Nastala doba rozkolu mezi dvěma křídly. Strana se opět ocitla na kraji politického dění. Po svém propuštění Hitler vyčkával s aktivitou. Bavorský premiér zrušil zákaz strany se slovy: *„Divoké zvíře bylo zkroceno... můžeme s dovolit povolit řetěz.“*⁴⁶ Dne 27. února Hitler znovu vystoupil v pivnici Bürgerbräu. Stál před těžkým úkolem sjednotit stranu. Po dvouhodinovém projevu byl opět v čele a nikdo nepochyboval o jeho pozici: *„Když někdo přijde a chce mi určovat podmínky, řeknu mu: ‘Příteli, počkej, dokud neuslyšíš*

⁴²BULLOCK, Alan. Hitler a Stalin: paralelní životopisy. Překlad Vlastimil Novák, Stanislav Plášil. Praha: Levné knihy KMa, 2005 str: 87 a 88

⁴³Mítink konaný v pivnici Bürgerbräu, BULLOCK, Alan. Hitler a Stalin: paralelní životopisy. Překlad Vlastimil Novák, Stanislav Plášil. Praha: Levné knihy KMa, 2005 str: 98

⁴⁴HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, str:16

⁴⁵SHIRER, William L. Vznik a pád Třetí říše: historie hitlerovského Německa. Dotisk. Praha: Naše vojsko, 2008, str:26

⁴⁶SHIRER, William L. Vznik a pád Třetí říše: historie hitlerovského Německa. Dotisk. Praha: Naše vojsko, 2008, str.:46

ty podmínky, které ti stanovuji já. Já nenadbíhám masám, víš. ‘ až se rok s rokem sejde, pak sudťe, moji straničtí soudruzi. Kdybych nepostupoval správně, pak vrátím funkci do vašich rukou. Ale do té doby platí tato zásada: já, a pouze já, povedu hnutí a nikdo mi nebude klást podmínky, dokud já osobně nesu odpovědnost. A já na druhé straně nesu odpovědnost za cokoli, co se v hnutí děje.“⁴⁷ Slova pronesená 27. února ukázala, jak moc se bavorský premiér mýlil. William L. Shirer napsal: „*Jeho hrozby vůči státu byly přímo očividné a vláda mu opět zakázala jakákoli veřejná vystoupení. Tento zákaz měl trvat dva roky. Byla to vážná rána. Utišený Hitler, to je přemožený Hitler.*“⁴⁸ NSDAP však byla v tichosti dále budována do rozměrů velké politické strany. Cíl byl jasný – získat absolutní moc v Německu.

4.4 Výmarská republika

Porážka v 1. světové válce definitivně svrhla rod Hohenzollernů⁴⁹ z trůnu. Vznikla republika, která nestála na pevných základech. V čele stali sociální demokraté.⁵⁰ Struktura republiky se skládala ze 17 federálních zemí, spadající pod národní parlament, Reichstag a ústřední vládu.⁵¹ Každý jednotlivý stát měl navíc svůj parlament, vládu, odpovědnost za policii a vzdělání. Navíc byly velké rozdíly v rozloze

⁴⁷BULLOCK, Alan. Hitler a Stalin: paralelní životopisy. Překlad Vlastimil Novák, Stanislav Plášil. Praha: Levné knihy KMa, 2005 str:157

⁴⁸SHIRER, William L. Vznik a pád Třetí říše: historie hitlerovského Německa. Dotisk. Praha: Naše vojsko, 2008, str:45

⁴⁹Vilém II. Poslední Německý císař

⁵⁰SHIRER, William L. Vznik a pád Třetí říše: historie hitlerovského Německa. Dotisk. Praha: Naše vojsko, 2008, : „*koncem války vojenští velitelé Erich Ludendorff a Paul von Hindenburg vložili politickou moc do rukou sociálních demokratů...zatížit sociálně demokratické vůdce údajnou zodpovědností za podepsání aktu kapitulace...učinit z nich strůjce kapitulace.*“

⁵¹Odpovědná za daně, zahraniční politiku a armádu.

států, s tím souvisí i počet obyvatel.⁵² Docházelo k velkým tahanicím o moc, které dávaly příležitost i menším stranám jako byla NSDAP.

Od vzniku v roce 1919 se žádné politické straně nepodařilo získat rozhodnou moc v národním shromáždění. Vláda se opírala o ne příliš silné koalice. Rozsudkem smrti pro vládu byla Versaillská smlouva a úspěch nacistů ve volbách v roce 1930.

Republika „zemřela“ po 13 letech. Za celou svou existenci byla zkoušena obrovskými sociálními i hospodářskými problémy. Těžko hledala zastánce, natož silné ochránce. Naopak proti ní vystupovalo mnoho těžkých protivníků.⁵³ Satisfakcí pro její zastánce může být to, že přežila o rok déle, než režim, který ji nahradil. Jedno však měly společné, v obou státních útvarech stál vždy pouze jeden muž. Na jedné straně Paul von Hindenburg a na straně druhé Adolf Hitler.

4.5 Hospodářská krize

*„Měšťácké strany jsou rozdrčeny. Dosud máme 103 mandátů, tedy zdesetinásobení. V Berlíně 360 000 hlasů. To jsem neočekával. Naši lidé jsou jak utržení z řetězu. Nadšení jako v roce 1914. ...Komuna také získala. My však jsme druhou nejsilnější stranou. Jen tak dál. ...Opozice nebo vláda budeme bojovat o nové Německo. ... Nebesa nad námi drží svoji žehnající paži. Jak se naši doma budou radovat! A celá strana! A budoucí Německo!“*⁵⁴ Zápis v deníku budoucího říšského ministra propagandy Josepha Goebbelse po úspěšných volbách do Říšského sněmu v roce 1930. Ze slov zapsaných je zřejmé, že Německo čekala velká změna v politickém životě.

⁵²Prusko 38 miliónů obyvatel x SchaumburgLippe 48 tisíc obyvatel- BULLOCK, Alan. Hitler a Stalin: paralelní životopisy. Překlad Vlastimil Novák, Stanislav Plášil. Praha: Levné knihy KMa, 2005 str:95

⁵³SHIRER, William L. Vznik a pád Třetí říše: historie hitlerovského Německa. Dotisk. Praha: Naše vojsko, 2008 str.:34

⁵⁴GOEBBELS, Joseph. Deníky. 1. české vyd. Překlad Josef Otáhal. Praha: Naše vojsko, 2009, str.:76, zápis z 15. září

Ve volbách 1928 nacisté získali z celkového počtu 31 miliónu odevzdaných lístku 810 000 hlasů (2,6%). Výmarská republika se v době voleb nalézala v hospodářském rozkvětu a nacisty nepotřebovala.⁵⁵

Co ale zapříčinilo tak markantní vzestup strany? Jak se strana z okraje politického dění mohla v roce 1930 stát druhou nejsilnější stranou? Vysvětlení je prosté. Na koci roku 1929 padla newyorská burza. Svět zasáhla vlna hospodářské krize. Pro samotné Německo znamenal pád burzy velký problém. Hospodářská stabilita státu, zatížená splácením válečných reparačí, stála na zahraničních půjčkách a obchodu.

Američan Owen Young přinesl nápad na snížení válečných reparačí na částku 112 miliard marek. Ty měly být splácené v 57 ročních splátkách až do roku 1988. Youngův plán měl Německu pomoci vyřešit problém se splácením reparačí. Autor Hitlerovy biografie Herald Steffanh vyjádřil myšlenku že: „*Je skutečně obtížné pochopit, že seriózní národohospodáři jeden národ na celé generace do nedohledné budoucnosti zavázali na desetinu přesné částky.*“⁵⁶ Nacisté s plánem nesouhlasili: „...*Odpoledne bude v Haagu podepsán Youngův plán. Tihle d'ábelští utiskovatelé. Ale lid to odmítne. Musí odmítnout. Musíme pracovat, pracovat. Neztratit ani hodinu. Je nejvyšší čas, abychom se do toho dali. Jinak získají převahu jiní.*“⁵⁷ Nebyli jedinou politickou stranou, která vyjádřila nesouhlas. DNVP (Německá národně lidová strana)⁵⁸ vedena Alfredem Hugenbergem, spojila své síly s NSDAP. Spojenectví přineslo Hitlerovi a NSDAP zvýšení preferencí, můžeme říci, že to byl odrazový můstek do velké politiky.⁵⁹

⁵⁵HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, str.:32

⁵⁶STEFFAHN, Harald. *Hitler*. Olomouc: Votobia, 1996, 182 s., [16] s. obr. příl. Malé monografie, sv. 12. str.: 88

⁵⁷GOEBBELS, Joseph. Deníky. 1. české vyd. Překlad Josef Otáhal. Praha: Naše vojsko, 2009, str.:18 zápis z 21. ledna

⁵⁸ Nacionalisté, konzervativci; tradiční konzervativní strana.

⁵⁹STEFFAHN, Harald. *Hitler*. Olomouc: Votobia, 1996, 182 s., [16] s. obr. příl. Malé monografie, sv. 12. str.:88

Největší procento vypůjčených peněz pocházelo od amerických bank. Hospodářství se dostalo do silného útlumu.⁶⁰ Začaly se uzavírat velké podniky, malé soukromé podniky, krachovaly banky. Nezaměstnanost rapidně stoupala. Počátkem roku 1930 nezaměstnanost dosáhla 3,4 miliónu nezaměstnaných.⁶¹ Bruno Hähnel (nacist) vzpomíná: „*Nezaměstnaní stáli každý pátek v dlouhých frontách před úřady práce a u přepážek dostávali pět marek. Všude kolem bylo plno těch, kteří neměli dost vlastních prostředků na zakoupení nejnужnějších potravin.*“ Pohled komunistického Aloise Pfallera byl stejný: „*Bylo to beznadějně. Po městě chodili lidé, kterým z kapes trčely lžice. Za marku jim ve vývařovnách pro chudé nalili misku polévky.*“⁶² Krize nezasáhla jen dělnickou třídu, postihla i střední vrstvu. Snižování platů donutilo tisíce rodin k utáhnutí opasků. Dostávaly se na hranu bídy. Davy se začaly dožadovat radikálního řešení.

Přišlo 14. září 1930. Po vyhlášení voleb do Říšského sněmu Hitler vycítil příležitost. Jako každý dobrý revolucionář uměl nabídnout lidu novou naději. Chytře vymyšlenou propagandou, která spočívala v krátkých, jasných heslech. Dokázal uchvátit davy svou vizí: „*Byl tam obrovský dav lidí a člověk prostě musel nabýt dojmu, že se snaží všechny kolem přímo zelektrizovat. Dnes si to dokážu vysvětlit jediné tak, že za to mohla bída, kterou jsme dlouho trpěli. Hitler se nám jevil jako ten, kdo nám přinese spásu. Říkal: „Dostanu vás z té bídy a mizérie. Musíte se však ke mně připojit a stát se členy strany.“ A každý mu rozuměl.*“⁶³ Manipulace, nepravdivá argumentace a líbivé sliby přinesly NSDAP 6,4 miliónů hlasů (18,6%). Úspěch dosažený ve

⁶⁰

SHIRER, William L. Vznik a pád Třetí říše: historie hitlerovského Německa. Dotisk. Praha: Naše vojsko, 2008 str.:48

⁶¹STEFFAHN, Harald. *Hitler*. Olomouc: Votobia, 1996, 182 s., [16] s. obr. příl. Malé monografie, sv. 12. str.:87

⁶²SHIRER, William L. Vznik a pád Třetí říše: historie hitlerovského Německa. Dotisk. Praha: Naše vojsko, 2008 str.: 32

⁶³HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, str.:33

volbách 1930 znamenal 107 poslanců v Reichstagu, což byla druhá nejsilnější strana.⁶⁴ Demokraticky se NSDAP dostala do Říšského sněmu. Demokracie jako takové si však moc nevážil: „*V zásadě nejsme žádnou parlamentní stranou, neboť bychom se tím dostávali do rozporu s celým naším programem; parlamentní stranou jsme jen z donucení, a to, co nás nutí, je ústava... a tak vítězství, které jsme právě vybojovali, není ničím jiným než získání nové zbraně pro náš boj...o parlamentní křesla nebojujeme kvůli parlamentním křeslům, nýbrž abychom jednoho dne mohli německý národ osvobodit.*“⁶⁵ Události, které následovaly roku 1933, jen potvrdily jeho slova.

4.6 Hitler kancléřem

V letech 1930 -1933 prošlo Německo sérií politických změn. Zásadní změnou měl být vstup Adolfa Hitlera do říšského kancléřství a následné úmrtí prezidenta Paula von Hindenburga.

Na scénu se dostalo až příliš mnoho politických stran reprezentujících protichůdné názory. Všichni si stáli za svými partikulárními zájmy, než by získali v koaličním režimu většinu v Říšském sněmu. Levice, pravice i střed byli bez šance utvořit stabilní vládu. Aby stát nebyl bez exekutivní moci, mohl kancléř za vzniklé situace vládnout dekrety. To dovoloval 48. článek ústavy a souhlas prezidenta.⁶⁶

Chaos, ve kterém se politika v letech 1930 – 1933 nacházela, dával Hitlerovi šanci na převzetí moci. Díky častému střídání vlád, zapříčiněnému neschopností se domluvit, a vypisováním neustále

⁶⁴BULLOCK, Alan. Hitler a Stalin: paralelní životopisy. Překlad Vlastimil Novák, Stanislav Plášil. Praha: Levné knihy KMa, 2005 str.:219

⁶⁵STEFFAHN, Harald. *Hitler*. Olomouc: Votobia, 1996, 182 s., [16] s. obr. příl. Malé monografie, sv. 12. str.:87

⁶⁶SHIRER, William L. Vznik a pád Třetí říše: historie hitlerovského Německa. Dotisk. Praha: Naše vojsko, 2008 str.: 56

nových voleb⁶⁷, získával na podpoře. To dosvědčují volby 31. července 1932, kdy zisk 13 745 000 hlasů znamenal nejsilnější postavení strany v zemi. Avšak pořád to nestačilo na většinu.⁶⁸

Velkou šancí, jak se dostat do čela státu, byly prezidentské volby konané v březnu a dubnu 1932. Zisk německého občanství dovoloval vůdci NSDAP zúčastnit se souboje o prezidentské křeslo. Post obhájoval Paul von Hindenburg. Silným protikandidátem byl Adolf Hitler. Hindenburgovi bylo v době voleb 84 let. Starý, senilní, pomalý⁶⁹ Hindenburg byl jediný, kdo mohl Hitlera porazit. Pořád představoval pro mnoho voličů zachování hodnot z dob císařství. Volebním výsledkem 19,4 miliónů hlasů proti 13,4 miliónu obhájuje Hindenburg post prezidenta.⁷⁰

Následovaly další volby, jak je pro toto období typické. V nich zaznamenala NSDAP propad oproti minulým volbám a ztrátě 2 miliónů hlasů. Hitler opět odmítá vstoupit do jakékoliv koaliční vlády. Požaduje pro sebe post kancléře a pak je ochoten vstoupit do koalice. Hitler si byl vědom situace, že by jako kancléř mohl vládnout 48. článkem ústavy. Toho si byl dobře vědom i Hindenburg a odmítal Hitlera jmenovat kancléřem po odstupujícím von Papenovi.⁷¹ Von Papen se vrátil do úřadu, aby opět čelil útokům na křeslo kancléře. Na zasedání 2. prosince vystoupil ministr obrany von Schleicher s oznámením, že armáda nemá důvěru v kancléře. Hindenburg tlačěn armádou – nastalo

⁶⁷Volby z 31. července 1932 byli třetími během pěti měsíců.

⁶⁸SHIRER, William L. Vznik a pád Třetí říše: historie hitlerovského Německa. Dotisk. Praha: Naše vojsko, 2008 str.: 57

⁶⁹Hindenburg již nechtěl kandidovat.

⁷⁰STEFFAHN, Harald. *Hitler*. Olomouc: Votobia, 1996, 182 s., [16] s. obr. příl. Malé monografie, sv. 12. str.:93

⁷¹BULLOCK, Alan. Hitler a Stalin: paralelní životopisy. Překlad Vlastimil Novák, Stanislav Plášil. Praha: Levné knihy KMa, 2005: „17. listopadu von Papen výzvu přijal v přesvědčení, že von Hindenburga jednání s Hitlerem...nikam nepovedou, a že on se pak bude moci vrátit posílený do úřadu. Jeho skepse byla oprávněná. Hitler požadoval úřad kancléře s týmiž pravomocemi, jaké dal prezident von Papenovi. Von Hindenburg...souhlasil s Hitlerem, jako s kancléřem pokud se mu podaří získat většinu v Reichstagu...Rozhovory prezidenta s vůdci ostatních politických stran nepřinesly lepší výsledky.“

ohrožení občanskou válkou – jmenoval von Schleichera kancléřem za předpokladu vytvoření stabilní národní fronty i s nacisty. I přes velkou snahu veškerá jednání ztroskotala. Von Schleicher 23. ledna 1933 požádal prezidenta o vládnutí dekrety. Hindenburg odmítl. Von Papen se nesmířil s prohrou a začal jednat s Hitlerem. To, co se nepovedlo žádnému kancléři, se povedlo von Papenovi – získal Hitlera na svou stranu. Po překonání tří překážek⁷² byl 30. ledna 1933 Hitler zvolen kancléřem. Von Papen se stal vicekancléřem.⁷³

4.7 Absolutní moc

Dosažení kancléřského postu, znamenalo úspěch: „*Už je to tak. Sedíme na Wilhelmsraße. Hitler je říšským kancléřem. Jako v pohádce!... Starý ustoupil [Hindenburg]. Na závěr byl zcela dojat. Tak je to správné. Teď ho musíme získat pro sebe. Všichni máme slzy v očích. Zasloužil si to. Tiskneme Hitlerovi ruku. Velký jásot. Venku jása lid.*“⁷⁴ Absolutní moc však nikoli.

V době převzetí moci nacisty se Německo nacházelo ve velmi složité situaci. Nezaměstnanost narostla do astronomických čísel.⁷⁵ Hitler, za využití výborných propagandistických schopností Goebbelse, postupoval rychle a účelně. Nacistická vláda v únoru 1933 omezila fungování opozičních stran.⁷⁶ Ta zesílila po požáru Říšského sněmu. Dnes se může jen spekulovat, kdo a jak požár založil, ale jedno je jisté,

⁷²

1. Hindenburgova velká námitka s Hitlerem jako s kancléřem.
2. Hugenbergovy značné požadavky na diktátorské pravomoci v ekonomice.
3. Najít ministra obrany s podporou armády.

⁷³BULLOCK, Alan. Hitler a Stalin: paralelní životopisy. Překlad Vlastimil Novák, Stanislav Plášil. Praha: Levné knihy KMa, 2005 str.:253,254

⁷⁴GOEBBELS, Joseph. Deníky. 1. české vyd. Překlad Josef Otáhal. Praha: Naše vojsko, 2009, str.:284 zápis z 31. ledna 1933

⁷⁵6 000 000 nezaměstnaných.

⁷⁶Zákaz platil na pořádání větších setkání a vydávání tisku pro komunisty. Sociálním demokratům taktéž byla shromáždění zakázána.

Hitler požár využil až na úplnou hranici možností. Dekret vydaný prezidentem 28. února 1933, tedy den po požáru, o „ochraně národa a státu“ zakazující sedm odstavců ústavy, zaručující občanské a osobní svobody, byl jen začátkem persekuce.⁷⁷ Spisovatel Paul Johnson uvedl: „*Tento dekret dával Hitlerovi vše, co potřeboval k řízení totalitního státu, a byl skutečným základem režimu až do roku 1945.*“⁷⁸

Vše vyvrcholilo v březnu téhož roku. Schválením zmocňovacího zákona⁷⁹ dne 23. března (druhá část dekretu), byl akt sebevraždy.⁸⁰ V červnu byly veškeré nenacistické politické strany zakázány a rozpuštěny. NSDAP byla prohlášena za jedinou, zákonem uznávanou stranu.⁸¹

Tečku za Výmarem a chaosu v politickém dění přinesla smrt prezidenta Paula von Hindenburga. Skonal 2. srpna 1934. Záznam z německého tisku: „*Berlín dne 2. srpna DNB. Smrt Pana říšského prezidenta, generála polního maršála Hindenburga...nastala dnes ráno v 9 hodin.*“⁸² O den dříve byl schválen zákon, který slučoval úřad prezidenta s úřadem říšského kancléře.⁸³ Již 2. srpna složilo vojsko přísahu novému vůdci Německa: „*Hitler udělal něco, co nikdo neočekával. Prohlásil se jak prezidentem, tak kancléřem. S jakýmkoliv pochybností o loajalitě ozbrojených sil se skoncovalo ještě před tím, než stačilo tělo starého polního maršála vychladnout. Hitler je přiměl*

⁷⁷SHIRER, William L. Vznik a pád Třetí říše: historie hitlerovského Německa. Dotisk. Praha: Naše vojsko, 2008 str.:66

⁷⁸JOHNSON, Paul. Dějiny dvacátého století. Vyd. v tomto překladu 2. Překlad Jan Čulík. Praha Rozmluvy, 2008, str.:282

⁷⁹Viz Příloha č. 3

⁸⁰SHIRER, William L. Vznik a pád Třetí říše: historie hitlerovského Německa. Dotisk. Praha: Naše vojsko, 2008 str.:66

⁸¹JOHNSON, Paul. Dějiny dvacátého století. Vyd. v tomto překladu 2. Překlad Jan Čulík. Praha Rozmluvy, 2008, str.:283

⁸²HEIDEN, Konrad. Adolf Hitler - jeden muž proti Evropě. Praha: Agnesa Burdová - Ara, 2003, str.: 63

⁸³Vstupuju v platnost po smrti prezidenta.

složil slib bezpodmínečné poslušnosti sobě samému. – Ten muž je vynalézavý. “⁸⁴ Adolf Hitler stál v čele s absolutní mocí!⁸⁵

⁸⁴SHIRER, William L. Berlínský deník: [zápisník zahraničního zpravodaje 1934-1941]. 1. vyd. Chomutov [i.e. Brno]: L. Marek, 2007, str.:13

⁸⁵HEIDEN, Konrad. Adolf Hitler - jeden muž proti Evropě. Praha: Agnesa Burdová - Ara, 2003, str.: 64, 65

5 Sport a nacisté

*„Olympiáda je vynálezem Židů a svobodných zednářů, nebylo by možné ji pořádat v říši ovládané nacionálními socialisty.“*⁸⁶ Prohlášení učiněné v roce 1932 Hitlerem ukazuje jasný postoj k pořádání OH v Berlíně. Především nechut' vůči Židům. Co vedlo Hitlera ke změně názoru na pořádání her? Jaké postavení měli Židé v Německu?

5.1 Židé v Německu

Od schválení zmocňovacího zákona 23. března 1933, měly následující události rychlý spád. Hitler k 1. dubnu 1933 vyhlásil bojkot židovských obchodů. *„Žádný dobrý Němec, již nenakoupí u Žida ani si od něj a jeho podpůrců nenechá vychvalovat zboží. Bojkot...bude veden celým národem a musí židovstvo zasáhnout na jeho nejcitlivějším místě.“*⁸⁷ Důvod proč se nacisté rozhodli bojkotovat židovské obchody, najdeme ve slovech Goebbelse: *„Zahraničnímu štvaní předejdeme pouze tehdy, když jejich původce, nebo alespoň uživatele, totiž v Německu žijící Židy, kteří dosud zůstávali neobtěžováni, eliminujeme. Musíme tudíž přistoupit k rozsáhlému bojkotu všech židovských obchodů v Německu. Snad si to pak zahraniční Židé rozmyslí, když půjde jejich rasovým soudruhům v Německu o krk.“*⁸⁸ Bojkot zahrnoval i útoky barvou, házení kamenů do výloh a jiné záškodnické práce.

⁸⁶WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:31

⁸⁷ STEFFAHN, Harald. *Hitler*. Olomouc: Votobia, 1996, 182 s., [16] s. obr. příl. Malé monografie, sv. 12. str.:103

⁸⁸GOEBBELS, Joseph. Deníky. 1. české vyd. Překlad Josef Otáhal. Praha: Naše vojsko, 2009, str.: 308 zápis z 26. března 1933

Po celé zemi docházelo k ponižování Židů. Pořádaly se výjezdy na venkov k terorizování Židů. V Norimberku došlo k události, kdy příslušníci SA⁸⁹ vyvedli skupinu Židů na místní stadion a nutili je okusovat trávu.⁹⁰

V roce 1935 schválením Norimberských zákonů, získal německý antisemitismus právní kodifikaci. Židé ztratili německé občanství, nesměli uzavírat sňatky s Árijci, byli vylučováni ze škol.⁹¹

Tlaky vyvíjeny na židovské obyvatelstvo se zmírnily během let 1936-37 díky ministru hospodářství. Dr. Hjalmar Schacht se obával ekonomických dopadů perzekuce, jelikož Židé vlastnili velké procento obchodů a podniků.⁹² Svou roli sehrály i olympijské hry, neboť pořádání her podpoří německou ekonomiku. Rasová perzekuce a nenávist zametená pod koberec však nadále zůstala.

5.1.1 Židé a sport

Před uchopením moci nacisty, byli Židé běžnou součástí německých sportovních spolků. Obrat nastal 25. dubna 1933. Říšský sportovní úřad změnil politiku všech sportovních organizací, na politiku zaměřenou pouze pro Árijce. Výjimku získali židovští váleční veteráni a jejich potomci.⁹³ Po nařízení z 25. května byl árijský původ pro členství v turnerských spolcích povinností. Turnerské spolky byly hlavní sportovní organizací v Německu. Navazovaly na hnutí založené

⁸⁹Sturmabteilung – úderné oddíly tzv. hnědých košil. Uniformovaní stoupenci nacistické strany.

⁹⁰HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, str.:99

⁹¹BULLOCK, Alan. Hitler a Stalin: paralelní životopisy. Překlad Vlastimil Novák, Stanislav Plášil. Praha: Levné knihy KMa, 2005 str.:447

⁹²HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, str.:99

⁹³RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:30

Friedrichem Ludwigem Jahnem.⁹⁴ Neárijci byli ze spolků vylučováni. Zákaz vstupu na árijská sportoviště vše dovršil.

Židovští sportovci reagovali založením vlastních sportovních spolků a svazů.⁹⁵ Neúčastnili se sportovních klání pořádaných německým svazem, nýbrž pořádali vlastní židovské soutěže ve všech odvětvích. Nacisté tento fakt přijali s velkým nadšením. Cizinci mohli vidět židovský sport živý a nikdo nemohl mít námitky, že židům není sport dovolen. Byl pouze oddělen. Nicméně Mezinárodní olympijský výbor se o dění v Německu zajímal (viz níže), protože se židovští sportovci nemohli řádně připravovat na hry. V roce 1938 byla veškerá sportovní činnost Židů zakázána.⁹⁶

5.1.2 Sportovci

Mezi perzekuovanými osobami se nacházela spousta úspěšných sportovců. Jejich osudy se velmi lišily. Někteří spáchali sebevraždu, jiní utekli. Kdo zůstal, skončil v koncentračním táboře.

Židovský boxer Erich Seelig byl německým šampiónem ve střední a polotěžké váze. Dne 26. února 1933 získal další titul. Když se však chystal k obhajobě titulu ve střední váze, přišla od nacistů výhružka. Pokud vstoupí do ringu, bude zabit. Přišel o všechny tituly mistra

⁹⁴F.L.Jahn – tzv. otec tělocviku. Vynalezl Hrazdu, koně, bradla, kladinu a kruhy. Nacionálně smýšlející. Sdružoval mladé lidi, kteří měli osvobodit Prusko od Napoleona. Spolky považovány za centra nacionalismu.

⁹⁵

Tři svazy:

1. Makkabi – pro sionisty.
2. Schild – pro válečné veterány
3. Vintus – pro sionisty (nepolitická)

⁹⁶RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:32

světa. Seeling uprchl v roce 1933 přes Francii do USA, kde vstoupil do boxerské síně slávy.⁹⁷

Německá tenisová asociace vydala prohlášení že: „*Do národního či daviscupového týmu nesmí být nominován žádný Žid; k Německé tenisové federaci nesmí být přidružen žádný židovský či marxistický klub či asociace; žádný Žid nesmí zastávat ve federaci oficiální postavení.*“⁹⁸ Šestým hráčem světa v té době byl německý (židovský) tenista dr. Daniel Prenn. Zároveň byl tenistou číslo jedna v Německu. Emigroval do Anglie, kde se stal profesionálním tenistou.⁹⁹

V Anglii žila i výškařka Gretel Bergmannová. Utekla v prvních dnech začátku perzekucí. Výkonnost jí dávala značnou naději, že se do Německa vrátí jako anglická reprezentantka. Pomoc jí mělo vítězství na mistrovství Británie. Po strhujícím závodě s Mary Milneovou zvítězila. Vše nasvědčovalo tomu, že bude moci poslat osobní vzkaz: „*Podívejte se, vy parchanti, tohle dokáže Žid.*“ Radost nevydržela dlouho. Z Německa dorazilo nařízení, aby se vrátila a pokusila se kvalifikovat do národního olympijského týmu. Odmítnutí by znamenalo nebezpečí pro rodinu, která nadále žila v Německu. Vrátila se, aby se stala loutkou nacistického režimu v boji o olympijské hry.¹⁰⁰

Helen Mayerová šermířka, která utekla před nacisty do USA, měla být stejně jako Bergmannová využita k propagandistickým činnostem. Mayerová dlouho otálela s návratem. Požadovala na režimu plná občanská práva. Za přispění německého generálního konzula Hinricha získala naději. Hinrich apeloval na velvyslance ve Washingtonu: „*Impulzivní temperament by mohl vést k tomu, že by pronesla výroky,*

⁹⁷RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:28

⁹⁸RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.: 29

⁹⁹Tamtéž

¹⁰⁰WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:57-58

jenž by nás nesmírně poškodily vzhledem k typickému, enormně velkému záběru amerického tisku.“ Telegramu zaslaným matkou naděje zesílila. Informovala jí, že bratři získali říšské občanství. Mayerová neměla záruky, zda je telegram důvěryhodný. Nakonec nabyla dojmu, že se vrátí. Její žádost o plné občanství po olympiádě byla zamítnuta.¹⁰¹

Sebevraždou v roce 1933 skončil život Fritze Rosenfeldera. Tragédie následovala po zveřejnění článku v *Der Strürmer*¹⁰² : „*V Canstattu ve Württembersku byl nedávno z místního tělocvičného spolku vyhozen Žid Fritz Rosenfelder. To je takovou samozřejmostí, že o tom ve skutečnosti není třeba mluvit. Židi jsou Židi, a proto prostě do Německé tělovýchovné společnosti nepatří.*“ Rosenfelder byl dlouholetým předsedou spolku. V dopise na rozloučenou napsal: „*...nemohu dál žít s vědomím, že hnutí, k němuž vzhlíží národní Německo pro spasení, mě považuje za zrádce vlasti... Odcházím bez nenávisti či zloby...a tak jsem zvolil dobrovolnou smrt, aby šokem přiměl své křesťanské přátele k pochopení.*“¹⁰³

Nejen židovští sportovci byli vylučováni ze sportovních klubů. Cikány potkal stejný osud. Boxer Johan Trollmann, šampión střední váhy, zemřel v roce 1943 v koncentračním táboře. Trollmann získal titul v polotěžké váze v souboji, který jasně vyhrál nad Árijcem Adolfem Wittem. Nacističtí činovníci nechtěli připustit, aby cikán porazil Árijce, a proto na konci zápasu vyhlásili remízu. Strhla se vlna nepokojů. Během několika minut byl výsledek opraven ve prospěch Trollmanna. Situace v aréně se uklidnila a nový šampión plakal dojetím. Pláč ho nakonec o titul připravil. V dopise zaslaném týden po zápase, že je pro „špatné chování“ – pláč v ringu – a za špatné boxování zbaven titulu. Za zmínku stojí i zápas s Gustavem Ederem. Eder byl silný boxer z Dortmundu. Zápas byl ovlivněn nacistickou režií, kdy měl Trollmann v ringu stát na místě a vyměňovat si údery

¹⁰¹Tamtéž str.:68,69,246

¹⁰²Protižidovský plátek založený Juliem Streicherem.

¹⁰³RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:31

s Ederem. Neuposlechnutí znamenalo ztrátu licence. Cikánský boxer nastoupil do zápasu obarven na blond a posypán moukou, v narážce na árijského bojovníka. Trollmann vydržel pět kol pod údery ocelových pěstí Edera. Porážka ho nadobro zlomila a již nikdy se nevrátil na výsluní.¹⁰⁴

Uvedené příklady jsou jasnou zprávou, že sport a politika začaly být propojovány pro propagandistické účely. Začala „očista árijské rasy“ a sport k tomu byl dokonale využit.

5.2 Hitlerova mládež

Plány zamýšlené Hitlerem s národem potřebovaly silného vykonavatele. Říšský Führer hledal neposkvrněnou, ohybatelnou a trvanlivou část národa. Děti a mládež vše splňovaly. *„Ještě nikdy v německých dějinách nebyl mladé generaci dopřán tak krásný osud jako vám. Žijete jako mládež v mladé říši, naplnění radostným životem, se silnou nadějí s nezničitelnou důvěrou... Pro nás všechny jste zdaleka největším pokladem, který existuje. Jste pro nás všechny zárukou víry a naděje pro náš národ.“*¹⁰⁵

Vzdělání, pro nacisty ovládanou zemi, znamenalo především tělesnou zdatnost a poučení. Škola utvářela obraz o rasové čistotě a měla studenty připravit na válku. Po uchopení moci nacisty začala úplná nacifikace školství. Nebyly vynechány ani jesle. Nacisté utvořili dokonalý monopol na věrnou armádu, což dokazuje slabikář pro děti: *„... na jehož obalu byla karikatura Žida doprovázena slovy: Nedůvěřuj lišce na vřesovišti, nedůvěřuj přísahajícímu Židovi.“* Učebnice obsahovala obrázky vojenské tematiky s textem: *„Ty jenž se k nám chceš dát, musíš do rukou zbraň si brát, do ní střelný prach nasypat a*

¹⁰⁴RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:28,29

¹⁰⁵STEFFAHN, Harald. *Hitler*. Olomouc: Votobia, 1996, 182 s., [16] s. obr. příl. Malé monografie, sv. 12. str.:111

k tomu tvrdou kulku dát. Pamatuj, ty malý cvrčku, jenž rekrutem chceš se stát, že tuhle písničku nejprve si musíš zazpívat.“¹⁰⁶

Německé školy zdůraznily nejen význam tělesné výchovy a sportu, ale i dějepis, německého jazyka a biologie. Obsah vyučovaných předmětů byl sestaven, aby vyhovoval nacistickému vidění nově utvářeného národa. Biologie byla zaměřena na rasové otázky, dějepis uváděl na „pravou“ míru vše, co nacisté viděli jinak. Komunismus líčili jako zhoubu lidstva. Matematiku využili k propočítání dopadu dělostřeleckých granátů, nebo leteckých úloh: *„Letadlo letí rychlostí 240km v hodině k cíli vzdálenému 210 km, na nějž musí shodit bomby. Za jak dlouho je mohou na letišti očekávat, jestliže bombardování trvá 7 minut a 30 sekund?“*¹⁰⁷

*„Tělesné dovedností se nyní zase právem cení a odměňují víc než v 19. století, technické myšlení nabývá hrozivé převahy, která pomalu dospívá až k nedostatku jakéhokoli úsudku o věcech obecných.“*¹⁰⁸

Mládež se stávala základním kamenem válečných představ hitlerovského Německa ve 30. letech 20. století.

5.2.1 Hitlerjugend

„Má výchova je tvrdá. Je třeba vymýtit slabost. V mých školách se bude vychovávat mládež, před níž se svět bude třást strachem... V mládeži nesmí zůstat nic slabého či měkkého. V jejích očích musí znovu zazářit svobodný a ušlechtilý pohled šelmy jdoucí za kořistí. Chci, aby má mládež byla silná a krásná. Musí se cvičit ve všech druzích tělesné výchovy. Chci atletickou mládež to zaprvé a především. Tímto způsobem

¹⁰⁶HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, str.:60

¹⁰⁷Tamtéž

¹⁰⁸HEIDEN, Konrad. Adolf Hitler - jeden muž proti Evropě. Praha: Agnesa Burdová - Ara, 2003, str.: 92

vyhladíme tisíce let lidské domestikace. Před sebou mám čistý a vznešený přírodní materiál, z něhož mohu vytvořit něco nového.“¹⁰⁹

Hitler věděl, co hledá. V roce 1922 založil *Jungsturm*.¹¹⁰ O čtyři roky později se *Jungsturm* transformovala na *Hitlerjugend*. Organizace měla jasný úkol - verbovat mladé lidi pro potřeby strany. Členská základna do roku 1930 sdružovala 25 000 členů. V roce 1933 stoupl počet na 2,3 miliónu členů. Nárůst byl zapříčiněn nedobrovolnému přidružení jiných mládežnických organizací. Po ukončení olympijských her v roce 1936 registrovala Hitlerjugend již na 5 miliónů mladých lidí.¹¹¹

Goebbels ve svém deníku zachytil, jakou lásku děti k Hitlerovi měly: „*Projíždějící Hitlerjugend z Braunau, vůdcova rodného města, jsou pozváni do domu. Obědvají s námi a jsou blahem bez sebe, že mohou sedět s vůdcem u jednoho stolu...Je úchvatné jet s vůdcem naší zemí...Děti mu podávají květiny do auta. Přistupují zcela blízko a podávají mu své ručičky.*“¹¹²

Struktura Hitlerjugend zachytávala chlapce v deseti letech. Do *Deutsches Jungvolk*¹¹³ spadali chlapci ve věku 10 – 14 let. Chlapec prošel přísnou rasovou kontrolou původu. Poté se v organizaci stal z chlapce *pimpf*. Přijímací zkouška se skládala ze sprintu na 60 metrů pod 12 sekund a absolvování jeden a půldenního pochodové cvičení. Po přijetí se chlapec měl naučit signalizaci, pokládání telefonního vedení a zvládnutí vojenských pořadových cvičení.¹¹⁴ Po dovršení čtrnácti let

¹⁰⁹RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:32

¹¹⁰Založena v Mnichově. Verbovala nové členy SA.

¹¹¹RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:34

¹¹²GOEBBELS, Joseph. Deníky. 1. české vyd. Překlad Josef Otáhal. Praha: Naše vojsko, 2009, str.:314 zápis ze 17. dubna 1933

¹¹³Německá mládež

¹¹⁴HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, str.:53

vstoupil *pimpf* do Hitlerovi mládeže. V osmnácti letech se očekávalo, že mladý muž vstoupí do NSDAP. V devatenácti letech, po splnění povinné pracovní služby, vstoupili do armády.

Dívky v deseti letech vstupovaly do *Jungmädelbund*¹¹⁵. Stejně jako chlapci ve čtrnácti letech tento svaz opouštěly a vstupovaly do *Bund Deutscher Mädel*¹¹⁶. Zde dívkám vštěpovali myšlenku, že jejich hlavním úkolem je být nositelkami národně socialistického světového názoru. Dalším neméně důležitou součástí výchovy byla fyzická zdatnost. Jednoho dne se měly stát německými matkami. „*Ženské vzdělání má mít na zřeteli jediný cíl. Německá děvčata musí být připravena na roli budoucích matek.*“¹¹⁷

5.3 Osvěta

Sport a vzdělání měla vytvořit Německu silnou a oddanou armádu, která měla dobýt – dle Hitlerových plánů – svět. Logickým vyústěním, bylo kladení důrazu na fyzickou zdatnost. Veškeré nacistické vedení fyzicky zdatné nebylo. Proto byl utvořen mýtus „árijského bojovníka“. Vysoký, modrooký, blondatý muž s dokonalou anatomickou stavbou těla. Charakterem oddaný své vlasti. Jedním slovem „nadčlověk“. „*Zdravý, silný a příčinnivý jedinec pracuje a bojuje sám za sebe, za svou práci a za větší blaho společnosti. Sám nezištně podporuje své druhy a je-li povolán, ví, jak přispět k obraně své země. Reaguje na potřeby své komunity stejně ochotně, jako na potřeby vlastní, vnímá schopnosti a chápe potřeby svých spolubratrů a spolusester v národě. Jeho sebevědomá síla je právem oceňována jeho spoluobčany.*“¹¹⁸ Takto vysvětloval svou vizi dokonale charakterem oddaného muže nacistický

¹¹⁵Mladá děvčata

¹¹⁶Svaz německých dívek – BdM

¹¹⁷HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, str.:54

¹¹⁸RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:33

říšský sportovní vůdce Hans von Tschammer und Osten. Zastával názor, že: *„Tělesná zdatnost si vyžaduje denně opakované procvičování těla. Vůle roste zároveň se vzrůstající tělesnou silou a fyzickou zdatností...“*¹¹⁹ Není proto divu, že nacisté upřednostňovali tělesnou vojenskou výchovu před studiem. Hitlerovy zkušenosti se vzděláním (viz výše) této teorii jen přidávaly. Postupně zanikl veškerý konzervativní školský systém, který obdivoval celý svět. Nahradil jej systém s monopolem na árijské bojovníky.¹²⁰

Konrád Heiden zhodnotil tuto výchovu: *„Jisté však je, že nacionálně socialistický systém vštěpuje své mládeži divokého ducha násilného vzestupu, obecné nutkání vládnout a utlačovat souseda, nutkání, které žádná společnost nemůže takto obecně uspokojit. Tento systém přejímá do svých socialistických forem právě nejhorší obsah kapitalistického konkurenčního postupu. Do této mládeže se vkládá kvas, proti němuž bude jednou jakákoli autorita bez moci...“*¹²¹

5.4 Změna postoje

Hitlerův názor na olympiádu se neměnil. Nadále to byl podnik: *„...inspirovaný judaismem, jenž není možné uspořádat v Říši, které vládnout nacionální socialisté.“*¹²²

Není známo, proč označoval olympiádu za židovský vynález. V době prvních olympijských her¹²³ se Řecko nacházelo v „Temném období“. Od pádu Mykénské kultury až do vzniku městských států (Sparta, Athény) se nedochovalo mnoho pramenů.

¹¹⁹RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:33

¹²⁰HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, str.:60

¹²¹HEIDEN, Konrad. Adolf Hitler - jeden muž proti Evropě. Praha: Agnesa Burdová - Ara, 2003, str.:94

¹²²RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:36

¹²³Olympie, Řecko 776 př. n. l.

Mojžíš vyvedl Židy z Egypta, vztyčili stan¹²⁴ a položili základní kámen pro vznik izraelského království. Území, na kterém se národ usadil, byl znám jako Kanaán¹²⁵. Nebyli jediným národem v této oblasti. Důležitým obyvatelem pro starověk byli Féníčané. Obchodníci a především mořeplavci. Féníčané díky obchodu na moři obchodovali s Řeky.¹²⁶ Židé ve styku s fénickým přístavem Tyros byli také: „*Král Šalamoun poslal pro Churama z Týru.*“¹²⁷ Ale dedukce je na tolik složitá, aby olympiáda mohla být ovlivněna, či dokonce nazývána židovskou.

Další teorií může být spojení německého člena MOV (Mezinárodní olympijský výbor) židovského původu dr. Theodora Lewalda s hrami.¹²⁸ Také to mohlo být přesvědčení, že za hranicemi Německa „vše“ ovládají Židé a svobodní zednáři.¹²⁹ Žid nebyl ani zakladatel novodobých olympijských her Pierre de Coubertin.

Joseph Goebbels viděl v pořádání her propagandistický potenciál a rozhodl se jej řádně využít. Hitlera přesvědčila myšlenka, že hry budou jak vnitřní, tak vnější reklamou nejen pro NSDAP ale především pro samotného Hitlera. Goebbels rychle pochopil příležitost využít globálně média. Schůzka, které se účastnil Theodor Lewald, berlínský starosta Heinrich Sahmem a Hitler, přinesla kýžené ovoce. Hitler změnil názor a vyjádřil podporu olympiádě.

¹²⁴Bible: překlad 21. století. Vyd. 1. Praha: Biblion, 2009 Exodus 40 str.:111

¹²⁵Území Sýrie, Palestiny, Izraele, Jordánska

¹²⁶Encyklopedie historie světa. České vyd. 1. Překlad Veronika Půrová, Marian Pochylý. Praha: Cesty, 2001, str.:28, 29

¹²⁷Bible: překlad 21. století. Vyd. 1. Praha: Biblion, 2009, 1. Královská 7, str.:389

¹²⁸Babička byla Židovka

¹²⁹HILTON, Christopher. Hitlerova olympiáda: olympijské hry 1936 v Berlíně. Vyd. 1. Praha: Práh, 2008, str.:25

„Hry, přispějí výrazně k prohloubení porozumění mezi národy světa a pomohou rozvoji sportu mezi německou mládeží, čímž budou velmi důležitou pro blaho národa.“¹³⁰

6 Boj za pořádání olympiády

V květnu 1930 pozval Německý olympijský výbor členy Mezinárodního olympijského výboru (MOV) na prohlídku Berlína. Návštěva měla přesvědčit MOV k podpoře zde uspořádat XI. olympijské hry. Berlín již měl zkušenosti s lobbováním za olympiádu. V roce 1912 MOV ve Stockholmu rozhodl, uspořádat VI. olympijské hry (OH) v Berlíně 1916. Odpovědnost za závazkem pořádání nesli Dr. Theodor Lewald a Carl Diem. Dějiny ale měly s tímto rokem jiný plán. V roce 1916 naplno „běžela“ 1. světová válka.¹³¹

Prohlídka Berlína (1930) zanechala v členech MOV veliký dojem. Proto němečtí žadatelé odjížděli do Barcelony na osmadvacáté výroční zasedání MOV plni sebevědomí. Přiřknutí pořádání her brali za samozřejmé. Soupeřem Berlína o pořádání her byla domácí Barcelona. Lewald namítal, že díky válce byla Berlínu odepřena možnost uspořádat hry. Možná to byla jedna z klíčových argumentací, možná rozhodla dopravní infrastruktura. Jisté je jedno. Po sečtení všech hlasů bylo 13. května¹³² zřejmé, že XI. olympijské hry se uskuteční v Berlíně.¹³³ Lewald s Diem dostali druhou šanci uspořádat olympiádu.

¹³⁰WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:32

¹³¹RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:37

¹³²V Barceloně nebyla přítomna větší část MOV. Nepřítomni měli své hlasy zaslat do Lausanne.

¹³³WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:24

6.1 Německý olympijský výbor

Německo jako iniciátor vzniku 1. světové války mělo zakázanou účast na rychle uspořádaných hrách v Antverpách.¹³⁴ Ani pozvánka na olympiádu v Paříži 1924 nepřišla. Úspěšná lobby, za kterou stáli Dr. Theodor Lewald a Carl Diem z Německého olympijského výboru (NOV) vrátila Německo na sportovní kolbiště olympijských her. Němečtí sportovci se znovu mohli představit na olympiádě 1928 v Amsterdamu. Další zastávkou olympijského svátku bylo Los Angeles 1932. V tu dobu již NOV věděl, že příště znovu se rozjíždějící vlak sportu přiveze OH do Berlína. NOV rozhodl vyslat pozorovatele do Los Angeles. Lewald s Diem dostali za úkol sledovat přípravu her.¹³⁵

Po návratu pozorovací mise, rozhodl NOV o vzniku zvláštního organizačního výboru s jediným úkolem – uspořádání her. Organizační výbor se poprvé sešel v lednu 1933, jen pár dní před zvolením Hitlera kancléřem. Členi NOV museli odstranit pomyslný kmen na kolejích z Los Angeles. Přesvědčit Hitlera o změně postoje k uspořádání her. Ať již přesvědčila Hitlera jednání s Lewaldem, Goebbelsova vidina dokonalé propagandy (Změna postoje) nebo vlastní zvážení pozitiv a protikladů, říšský kancléř dal hrát zelenou.¹³⁶

6.1.1 Dr. Theodor Lewald

Narodil se v roce 1860 v Berlíně. Stal se vzdělaným právníkem, vysokým státním úředníkem ministerstva vnitra. Zásadový člověk, rozhodný vždy tvrdě hájit své názory. Po přidělení OH 1916 byl předsedou organizačního výboru her. Přední člen německé výpravy na

¹³⁴Pouhý rok na zorganizování her. Nebyli přizváni „nepřátelské“ státy (Německo, Rakousko, Turecko Maďarsko a Bulharsko)

¹³⁵RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:40

¹³⁶HILTON, Christopher. Hitlerova olympiáda: olympijské hry 1936 v Berlíně. Vyd. 1. Praha: Práh, 2008, str.:26

hrách 1908 a 1912. Především milovník sportu. Předseda Německé sportovní federace. Od roku 1919 předseda NOV. Od srpna 1924 člen MOV. Od 24. ledna 1933 předsedou organizačního výboru OH v Berlíně. V rasově zvráceném Německu úspěšná kariéra nic neznamovala, pokud jedinec nebyl rasově „čistý“. Lewald měl židovskou babičku. Naštěstí mu kariéra pomohla, aby se mohl podílet na pořádání OH v Berlíně.¹³⁷

6.1.2 Carl Diem

Narozen roku 1882 ve Würzburgu. Výborný sportovec již od mládí. Podílel se na založení sportovního klubu *Marcomannia*. Iniciativa v zakládání pokračovala a stál u zrodu první asociace berlínských sportovních klubů a později i první sportovní psychologickou laboratoř na světě. Stal se předsedou Německého atletického výboru. V roce 1913 byl jmenován generálním tajemníkem Německého říšského výboru pro tělesnou výchovu. Od 24. ledna 1933 generálním tajemníkem organizačního výboru OH v Berlíně.¹³⁸

6.2 Financování

Je všeobecně známo, že pořádání OH je finančně zatěžující pro státní pokladnu. Svět se nacházel od roku 1929 v hospodářské a ekonomické krizi a hledal cestu ven. V Americe – kolébce hospodářských problémů – finišovaly přípravy na OH v Los Angeles. Ekonomika v červenci dostala další ránu: „8 června 1932 klesly podle *New York Times* akcie průmyslových podniků z 224bodů období konce paniky na pouhých 58. Akcie *US Steel*, které se prodávaly před zhroutením trhu v roce 1929 za 262, měly hodnotu jen 22. *General Motors*, jeden z nejlépe vedených a nejúspěšnějších koncernů, kles ze

¹³⁷RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:37,40,43

¹³⁸RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:37,38,43

73 na 8 bodů. Tou dobou se celá hospodářská situace světa změnila nepopsatelně k horšímu.“¹³⁹ Krize byla v plném proudu, přesto kalifornský finanční úřad dokázal věnovat milión¹⁴⁰ dolarů organizačnímu výboru. Zvláštní fond nashromáždil dalších jeden a půl miliónu dolarů. Hry byly finančně zajištěné.¹⁴¹

Německý organizační výbor na své první schůzce 24. ledna 1933 odhadl, že prodej vstupenek přilije do městské pokladny tři milióny říšských marek. Dalším předpokladem byly příjmy z reklamy, pronájmu a prodeje olympijských suvenýrů. Peníze byly přislíbeny i úřady.¹⁴² „Olympijský haléř“ odváděly sportovní a tělocvičné svazy ze vstupného. Hry se zdály finančně zajištěny. Úplnou jistotu získal organizační výbor přislíbením veškeré podpory Adolfem Hitlerem.¹⁴³

6.3 Začátek nacistické vměšování

Říšským sportovním vůdcem byl jmenován Hans von Tschammer und Osten. Výběr von Tschammera und Ostena nebyl náhodný. Dlouholeté členství v nacistické straně a blízká spolupráce s Hitlerem mu vynesla post nejvyššího muže německého sportu. Podivuhodné je, že tak vysoký post zaujímal muž, který o sportu nevěděl zhora nic.¹⁴⁴

Von Tschameer und Osten založil nový úřad pro sport při ministerstvu vnitra. Nebyl to jediný nově vzniklý úřad. Od 28. dubna 1933, kdy von Tschammer und Osten vstoupil do úřadu, nechal zřídit

¹³⁹JOHNSON, Paul. Dějiny dvacátého století. Vyd. v tomto překladu 2. Překlad Jan Čulík. Praha Rozmluvy, 2008, str.:240

¹⁴⁰=11 miliónů dolarů v roce 2005

¹⁴¹WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:29

¹⁴²Říšský ministr hospodářství povolil uspořádat po dobu tří let loterii – část příjmu připadl organizačnímu výboru. Ministerstvo pošt vydalo speciální olympijské známky, které byli dražší než normální. Přírážka byla odváděna do olympijského fondu.

¹⁴³RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:43

¹⁴⁴HILTON, Christopher. Hitlerova olympiáda: olympijské hry 1936 v Berlíně. Vyd. 1. Praha: Práh, 2008, str.:27

přibližně tucet nových specializovaných odborů. Spadaly pod ně největší sportovní odvětví. Znamenalo to zrušení říšského odboru pro tělovýchovu, kterému předsedal Lewald a Diem byl generálním tajemníkem. Veškeré fondy byly přesunuty pod nově zřízený úřad von Tschammerem und Ostenem.¹⁴⁵

Lewald z rasových důvodů (Dr. Theodor Lewald) přišel o post předsedy NOV. Nahradil jej von Tschammer und Osten. Lewald disponoval mezinárodním uznáním. Nacisté si toho byli vědomi. Lewald ztratil post předsedy NOV, ale zůstal poradcem a oficiálně byl jmenován předsedou organizačního výboru OH.¹⁴⁶ Lewald se stal nastrčenou figurkou nacistického režimu.

Politika se sportem začínala být čím dál tím víc propojována. Důkazem toho jsou změny na vedoucích postech, členech organizačního výboru¹⁴⁷ a vyjádření. Tiskový mluvčí německého fotbalového svazu (DFB), který se stal, jednou z nejvlivnějších postav německého sportu prohlásil: „*Nacionální socialismus obnovil význam sportu...Fotbalisté jsou Vůdcovi političtí vojáci.*“¹⁴⁸

Pomyslnou tečkou za počínajícím politickým vměšováním udělal sám Hitler. Původní stadión postavený Otto Marchem byl pro velkolepé hry, jaké Německo plánovalo, malý. Zvětšit kapacitu dostal za úkol jeho syn Werner March. Hitlerův zájem o stadión byl zprvu vlažný. Zájem vyvolali dělníci, kteří rozšiřovali stadion směrem dolů:

„*Proč kopou dolů?*“ *tázel se Vůdce.*

„*To je jediný způsob, jak zvětšit kapacitu,*“ *odpověděl Lewald.*

¹⁴⁵RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:45

¹⁴⁶HILTON, Christopher. Hitlerova olympiáda: olympijské hry 1936 v Berlíně. Vyd. 1. Praha: Práh, 2008, str.:27

¹⁴⁷Státní tajemník Hans Pfundtner – ministerstvo vnitra, státní tajemník Walter Funk – ministerstvo propagandy, hrabě Helldorf – šéf berlínské policie, ...

¹⁴⁸RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:45,48

„Nemůžeme stavbu zvýšit, protože Berlínská jezdecká asociace trvala na tom, že nesmíme zkazit výhled na její dráhu.“

Hitlerova odpověď byla trefná.

„Je dostihová dráha nezbytná?“

Bylo správné, že položil tuto otázku. Berlín měl dvě další dráhy ... tato byla ztrátová ...

„Tento stadion se musí zbourat!“ ... „Na jeho místě se musí postavit nový, schopný pojmut 100 000 lidí. Bude to úkol celého národa! Jestliže má Německo hostit celý svět, musí být jeho přípravy komplexní a nádherné.“ ¹⁴⁹ Výstavbu nového stadionu svěřil do rukou svého dvorního architekta Alberta Speera. Nejspíše Hitlerovi nešlo o sportovce, kteří se na stadionu budou zapisovat do historie sportu, ale myšlenky na monstrózní vojenské přehlídky, nebo fanatické setkání příznivců NSDAP.

¹⁴⁹WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:39,40

7 Odvrácení pohromy

Od roku 1933 svět s napětím sledoval dění v nacisty transformovaném Německu. Pouhé tři roky zbývaly do zahájení XI. olympijských her, svátku, kterého se smí zúčastnit každý jedinec bez ohledu na rasu. Poprvé se hry měly konat v zemi, kde rasa určovala životní osudy.

7.1 Život v Německu 1933 – 1936

Dvacátá léta jsou označována za nestabilní, bouřlivé, negativně ovlivňující život obyčejných Němců. Nástupem národního socialismu se vše mělo obrátit k lepšímu. To se také stalo. Německý národ přivítal nástup NSDAP s Adolfem Hitlerem v čele s naprostým nadšením. Nacisté si získali národ a stabilizovali ekonomiku, strategickou hospodářskou politikou. Důkazem je snížení nezaměstnanosti. Německo v době převzetí moci nacisty, mělo přes 8 miliónu nezaměstnaných. Roku 1934 3 milióny a v roce 1936 byla již plná zaměstnanost.¹⁵⁰

Ernst Bromberg byl montérem v Kruppových závodech. Z nedostatku práce byl během pěti let pětkrát propuštěn. Na národní socialisty vzpomíná v dobrém: „*Když pracujete na tři směny, na politickou činnost jednoduše nemáte čas.... Člověk neměl na řečičky čas, když musel brzy vstávat a dávat si pozor, aby nepřišel pozdě do práce...Měli jsme úkolovou mzdu...Já si na nacisty nemůžu stěžovat a taky jsem si na ně nikdy nestěžoval. Nelíbily se mi jen příspěvky Pracovní frontě....*“¹⁵¹

¹⁵⁰JOHNSON, Paul. Dějiny dvacátého století. Vyd. v tomto překladu 2. Překlad Jan Čulík. Praha Rozmluvy, 2008, str.:291 – 292

¹⁵¹HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, str.:76

I pro mnoho dalších dělníků a jiných prostých lidí byli nacisté zárukou klidu a blahobytu.

7.2 Bojkot

„Pokud se vám naše pravidla nelíbí, nezískáte pořádání her. Musíte pochopit, že pravidla určujeme my, nikoli vy.“ Krédo MOV používané ve zpolitizovaném světě. MOV se drželo co nejdále od politiky států. Proto se nezajímal o zákony směřující proti Židům. Ale ve chvíli, kdy jakýkoli zákon ohrožoval olympijské hry, MOV byla nucena zasáhnout. V německém případě šlo o vylučování židovských sportovců ze sportovních klubů (Židé a sport).¹⁵²

Veškeré olympijské výbory, byly odděleny od politických vlivů, rozhodnutí či prohlášení svých zemí. Příkladem je britské ministerstvo zahraničí, které se nevměšovalo do otázky, zda se britská výprava má nebo nemá zúčastnit her. Stejně tak americké ministerstvo zahraničí, které bylo informováno vlastním velvyslancem přímo z Berlína. George Messersmith po schůzce s Lewaldem psal ministerstvu: *„...věděl, že židovští atleti jsou v Německu diskriminováni totálním a absolutně rozhodným způsobem a nemají možnost trénovat ani závodit a že se to netýká jen přípravy na olympijské hry v Berlíně, ...nedokázal odpovědět, protože věděl, že mi nemůže popřít, že taková je situace.“*¹⁵³

V Americe o otázce účasti rozhodovaly sportovní svazy, které dávaly doporučení Americkému olympijskému výboru (AOC). V New Yorku zorganizoval Americký židovský kongres shromáždění, kde Židé vyzývali k okamžitému ukončení antisemitských kampaní v Německu. Amatérský atletický svaz (AAU) reagoval vydáním tvrdé rezoluce, vyzívající k bojkotu her. Rezoluce byla zaslána i AOC. Další vydané

¹⁵² HILTON, Christopher. Hitlerova olympiáda: olympijské hry 1936 v Berlíně. Vyd. 1. Praha: Práh, 2008, str.:28

¹⁵³ WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:44,47

rezoluce již byly mírnější.¹⁵⁴ V Březnu 1935 proběhl průzkum veřejného mínění o bojkotu her 1936. Pro bojkot se vyslovalo 43 procent dotázaných.

Pozoruhodné je, že v USA také existovala rasová diskriminace. Některé státy neumožňovaly účastnit se sportovních soutěží černošským sportovcům: „...*je velmi pěkné, pokud Spojené státy trvají na tom, že by židovští soutěžící neměli být v Německu diskriminováni. Protože však mistrovství USA v atletice bylo nedávno přesunuto z New Orleansu do Lincolnu...aby se jich mohli účastnit Afroameričané, a protože mistrovství USA v boxu bylo přesunuto z Baltimore do Bostonu, opět ze stejného důvodu...nemá AAU žádné právo nařizovat druhým zemím, jak se mají chovat...*“¹⁵⁵

I Británie stála před rozhodnutím nezúčastnit se her. Člen Britské olympijské asociace (BOA) Aberdare psal Lewaldovi spoustu dopisů žádající jistoty a záruky židovským sportovcům. V dopise zaslaném 16. prosince 1934 vyjádřil své zklamání: „*z možnosti, že v Berlíně nebude v roce 1936 olympijská atmosféra kvůli akcím podnikaným v Německu proti Židům.*“¹⁵⁶

Německo musel brát výhružky bojkotu vážně, pokud chtělo uspořádat velkolepé hry. Amerika s Británií byly klíčoví účastníci her. Amerika dodávala jedny z nejúspěšnějších sportovců a byla i velkým politickým hráčem, které Německo hodlalo využít k propagandě. Británie byla považována za kolébku moderního sportu. Zrodil se zde i pojem „fair play“, jako mnoho dalších populárních sportů. Pokud by

¹⁵⁴RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:50 – 52

¹⁵⁵RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:52

¹⁵⁶WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:58

vážně oba velcí hráči bojkotovali hry, mohlo to přimět i spoustu dalších zemí k zavržení her.¹⁵⁷

7.3 Záchranná kampaň

Německý organizační výbor za pomoci vlády stál před nelehkým úkolem, zakamuflovat a přesvědčit MOV a především olympijské výbory jednotlivých zemí, že dodrží slib z Vídně. Na výročním zasedání 7. července 1933 Němci prezentovali slib že: „...2. *Všechny zásady regulující olympijské hry budou dodržovány.* 3. *Němečtí Židé nebudou v zásadě vyloučeni z německých týmů na hrách jedenácté olympiády.*“¹⁵⁸ Zájem vlády o neodebrání her byl velký. *New York Times* napsal že: „Zahraniční dopisovatelé v Berlíně jsou oficiálně omezováni v podávání zpráv, protože vláda má obavy, aby Berlínu nebyly hry odebrány, a má podezření, že někteří dopisovatelé o to usilují.“¹⁵⁹

Nacisté reagovali velmi rychle na každé obvinění, či výtku z diskriminace. Lewald ujišťoval MOV, že závazky přijaté ohledně povolení startu Židům jsou striktně dodržovány. Lewald jistotu, s kterou ujišťoval pochybovače, získal od von Tschammera und Ostena, který mu zaslal dopis: „1. *Ani říšská vláda, ani já, jsme nevydali žádný rozkaz vylučující židovské členy z atletických klubů.* 2. *Ani říšská vláda, ani já, jsme nevydali žádný rozkaz vylučující židovské kluby z veřejných tělovýchovných zařízení.* 3. *...Židům závodit.* 4. *Pokud se dovím, že nějaké místní úřady vydaly jakýkoliv rozkaz v rozporu s tímto prohlášením, prošetřím je a přinutím k odpovědnosti.*“ Psaní obsahovalo pouze lži. Vše bylo na denním pořádku (Židé a sport). Dr. Lewald dobře

¹⁵⁷WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:48

¹⁵⁸RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:47

¹⁵⁹HILTON, Christopher. Hitlerova olympiáda: olympijské hry 1936 v Berlíně. Vyd. 1. Praha: Práh, 2008, str.:49

věděl jaká situace v Německu je – sám byl perzekuován. Nejspíše jeho touha uspořádat hry ho vedla k lhaní a překrucování fakt.¹⁶⁰

Lewaldovi a celému nacistickému kamuflování, ulehčila přetahovaná mezi Avery Brundagem, který usiloval o předsednictví AOC a především členství v MOV a Jeremiah T. Mahoney, který byl nástupcem Brundaga v AAU. Mahoney byl pro Brundaga důležitý. Jeho podpis umožňoval start amerických atletů na olympiádě. Brundage byl vyslán AOC na pozorovatelskou misi do Německa. MOV potřeboval, aby jakákoli událost přesvědčila AOC zúčastnit se her. Naskytnuté příležitosti využily všechny tři strany. MOV získala zvukový, pro olympijský hlas předsedy AOC. Brundage zase naději členství v MOV pokud jeho náhled na německé dění bude kladný a nacisté amerického propagátora berlínské olympiády. Brundage po návratu napsal do oficiální publikace AOC: *„Konání her v Německu bude znamenat krok kupředu při uskutečňování snah těch vedoucích představitelů amatérského sportu, kteří doufají, že se jim díky vlivu olympiád podaří vyvinout lepší lidskou rasu.“*¹⁶¹

Povrchní zhodnocení podmínek, které mohl spatřit v Německu předseda AOC – byla mu umožněna, pod nacistickým dohledem, setkání s představiteli židovského sportu¹⁶² – přijala AOC pozvánku účastnit se XI. olympijských her v Berlíně. AAU byla skeptická ke kladným postojům Brundaga a odložila souhlas s vysláním atletů. Mahoney byl zastánce bojkotu her a vydal se hledat podporu u atletů. Oslovil černošské atlety, kde tvrdě narazil. Nesouhlasili s bojkotem her, protože afroameričtí sportovci v jižních státech jsou na tom podobně jako Židé v Německu. Sprinter Ben Johnson prohlásil: *„Je zbytečné a*

¹⁶⁰WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:45

¹⁶¹RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:59

¹⁶²Brundage sdělil Židům, že se nemůže zabývat pouze diskriminací ve sportu. Ostatní je pro něho irelevantní. Židovský sport oddělen od není problém, pokud se Židé mohou probojovat do olympijského týmu. V Americe model oddělení funguje.

pokrytecké, aby se soudce Mahoney snažil urovnat podmínky v Německu dříve, než by urovnal obdobné podmínky v Americe.“¹⁶³

Mezitím Brundage za přispění MOV obešel povinný spolupodpis na průkazkách amerických sportovců. Amerika byla jistým účastníkem her v Berlíně. Pro domácí klid by bylo lepší, kdyby AAU vydala souhlas s účastí na hrách, ale již nemohla nijak účinně bránit od cestování USA do Berlína.

Mezi Německem a Anglií nadále pokračovala korespondenční výměna názorů. Lewald stále hledal argumenty, jak přesvědčit členy BOA o „přátelské“ atmosféře režimu vůči židovským sportovcům. Když pochopil, že ujištění nacistické vlády, které byly publikovány jeho ústy, nejsou tolik účinné, Lewald přešel do protiútku: *„Žádal jsem vás, abyste laskavě sdělili, zda byl mezi britskými atlety v Los Angeles jeden jediný Žid, a rád bych vás informoval, že mezi 414 německými účastníky her v Amsterdamu, Los Angeles a Lake Placid byli jen tři....“* Lewald chtěl ukázat, že otázka účasti Židů na OH je banalitou a spíše se jedná o politické otázky židovstva v Německu.¹⁶⁴

Britové po čase sami nadhodili jak vyřešit židovskou otázku na hrách. Aberdare napsal Lewaldovi: *„Existuje velmi silný názorový proud, že brzy by měly být ukázány známky toho, co nazývají „změnu ducha“. Bylo by skvělé, kdybyste mi mohl dát důkaz o novém povolání nějakého proslulého Žida, který byl odstraněn (ze sportu), nebo i nějakých mladých Židech, kteří jsou společně s ostatními v „přípravě“ na olympijské hry roku 1936.“*¹⁶⁵ I Američan Sherill sdílel obdobný názor. Ministerstvo propagandy se tohoto úkolu velmi dobře zhostilo. Přimělo uprchlé sportovce vrátit se a bojovat v přípravných kempech o svou šanci účastnit se OH, například Bergmanovou a Mayerovou

¹⁶³RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:62

¹⁶⁴WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:48

¹⁶⁵WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:59

(Sportovci). Boj veškerých odpůrců nakonec vyšel vniveč. Britská zahraniční diplomacie vyznávala politiku appeasementu.¹⁶⁶ I Harold Abrahams, britský Žid a člen BOA, našel rozumný argument pro účast na hrách: „...*kdybych se narodil v Německu, protože se dobře znám, byl bych dnes stěží na živu. Nadále si však myslím, že je pro nás správnou věcí ukázat německým lidem, co si Velká Británie myslí, že je skutečný sport. Koneckonců, podle mého názoru, izolovat jednotlivce, protože jeho chování neodpovídá vašim představám, nikdy nakonec k ničemu nevede. Země jsou jen souborem jednotlivců a izolace Německa nikdy nedosáhne toho, co si nakonec všichni přejeme, jmenovitě prosazení těchto ideálů ve sportu – absolutní svobody účastnit se pro všechny -, v něž všichni věříme.*“¹⁶⁷

Parádní propagandistický kousek se uskutečnil v Londýně, kam směřoval německý fotbalový národní tým. Zápas se uskutečnil na stadionu Tottenhamu Hotspur, který měl velké procento židovských příznivců. Do Anglie se vydalo podpořit „národňák“ na deset tisíc fanoušků v čele s Hitlerem a organizačním výborem OH. Hitler chtěl využít situace, aby fanoušci ukázali světu, že Německo je lidské, normální a přející sportu. Organizační výbor odcestoval do Anglie s úkolem tvrdé lobby za OH. Zápas proběhl bez excesů. Fanoušci byli fantastičtí, i když jejich tým prohrál 0:3¹⁶⁸

Británie nakonec rozhodla, že je v nejlepším zájmu sportu odcestovat na hry v Berlíně: „*Britský olympijský výbor je přesvědčen, že vysláním týmu do Berlína jedná v nejlepším zájmu sportu. Olympijské hry představovaly vždy ideál souladu a usmíření mezi národy a nic by nebylo hrozivější, než kdyby v této tak kritické chvíli pro světové dění*

¹⁶⁶usmiřování protivníka ústupky (zvl. o usmiřovací politice britské vlády vůči nacistickému Německu v l. 1935-39

¹⁶⁷WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:150

¹⁶⁸HILTON, Christopher. Hitlerova olympiáda: olympijské hry 1936 v Berlíně. Vyd. 1. Praha: Práh, 2008, str.:56

tato země, k níž svět tak často vzhlíží jako k příkladu, nebyla plně zastoupena.“¹⁶⁹

Předseda MOV Baillet-Latour sepsal deklaraci, ve které vyjádřil přesvědčení nezávadnosti pořádání her Německem: „*Mám tu čest přinést Vám zprávu, že setkání s německým kancléřem mě přesvědčilo, že konání her nic nebrání. Podmínky požadované olympijskou chartou Německý olympijský výbor respektuje. Návštěvníci i účastníci si mohou být jistí, že se jim dostane vřelého přijetí a nemusí se obávat ničeho, co by mohlo útočit na olympijské principy. Kampaně za bojkot her... jsou politické...*“

Členi MOV se čím dál tím víc domnívali, že je bojkot her politicky zaměřen a sport je až na druhém místě, jelikož největší zastánci her byli Británie s Amerikou. Místopředseda MOV Edstrøm to potvrzuje v dopise korespondovaný Brundageovi: „*Jen USA a Velká Británie mají zájem [o Židy]. V těchto zemích jsou Židé velmi silní a využívají moc, kterou olympijské hry mají, ke svým vlastním politickým cílům.*“¹⁷⁰

Díky přesvědčivé propagandě, nechutným lžím, problémům v ostatních zemích spojených s ekonomickou krizí, politice appeasementu, rasové diskriminaci v některých státech USA a především touhou MOV za každou cenu uspořádat olympiádu v Berlíně, olympijské výbory souhlasily s vysláním svých sportovců na XI. olympiádu v Berlíně 1936.

7.4 Španělská alternativa

Zastánci bojkotu, stojící si pevně za svým, neúčastnit se her v Berlíně dostali příležitost účastnit se alternativních her v Barceloně. Lidová olympiáda (Olimpiada Popular) se měla uskutečnit od 19. do 26. července 1936. Hry se měly nést v duchu levicových¹⁷¹ odpůrců Berlína.

¹⁶⁹RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:73

¹⁷⁰WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:52

¹⁷¹ Podporu vyslovily odbory, komunistické a socialistické strany z celého světa

Do Barcelony odcestovaly výpravy z USA, Británie, Itálie, Francie, Německa – výpravy byly složeny především z levicově orientovaných sportovců, komunistů a socialistů žijících v exilu.¹⁷² Dále dorazily výpravy ze Sovětského svazu, Palestiny, Dánska, Norska, Kanady, Polska, Švédska, Holandska – většina z nich neměla odjet do Berlína a hry v Barceloně viděli jako příležitost.¹⁷³

Ve Španělsku nebyla jednoduchá situace. Země se nacházela v přetahované mezi levicí a pravicí. Vše vyústilo 11. července 1936, kdy byl nalezen Calvo Sotela - pravicový politik - mrtev. Situace byla kritická a občanská válka na spadnutí. Nakonec vypukla 17. července, tedy 2 dny před zahájením Lidové olympiády.¹⁷⁴ Hry v omezeném rozsahu proběhly, i když po sobě pravice a levice v Barceloně střílela.¹⁷⁵

¹⁷² HILTON, Christopher. Hitlerova olympiáda: olympijské hry 1936 v Berlíně. Vyd. 1. Praha: Práh, 2008, str.:93

¹⁷³ WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:155

¹⁷⁴ JOHNSON, Paul. Dějiny dvacátého století. Vyd. v tomto překladu 2. Překlad Jan Čulík. Praha Rozmluvy, 2008, str.:321

¹⁷⁵ HILTON, Christopher. Hitlerova olympiáda: olympijské hry 1936 v Berlíně. Vyd. 1. Praha: Práh, 2008, str.:93

8 Olympiáda

Uskutečnění olympijských her bylo pro Německo velkou událostí. Od brzkého rána připravovala armáda zahajovací ceremoniál. Berlín se 1. srpna probudil do ponurého počasí, ale nadšenou náladu to nikterak nekazilo. „*Berlín v olympijské horečce....Dnes je velký den zahájení olympiády....Olympionici vypadají jako ředitelé blešího cirkusu....Řeční Schirach, Rust, Tschammer a já. Co tady už člověk může říct vzácného? Pak přichází olympijský oheň. Úchvatný okamžik. Jemně prší. Přesto Berlín ve slavnostní horečce.*“¹⁷⁶ Tak viděl zahájení ministr propagandy a lidové osvěty Joseph Goebbels.

8.1 Politika na stadionu

Běžnou součástí zahajovacího ceremoniálu je zahajovací projev nejvýše postaveného muže pořadatelského státu. Na XXII. olympijských hrách v Moskvě (1980) - které byly stejně tak kontroverzní – pronesl zahajovací řeč předseda Nejvyššího sovětu Leonid Brežněv.¹⁷⁷ I v Berlíně zahajoval hry vůdce německého národa Adolf Hitler.

Ještě před zahájením proběhl nástup všech výprav na stadion. Nebylo by na tom nic zvláštního, kdyby se hry nekonaly v Berlíně pod nacistickou vládou. Každý očekával, jak německé publikum přivítá ostatní výpravy. Zvláště pak výpravu francouzskou, jelikož Hitler v březnu znovu remilitarizoval Porýní a tím porušil Versaillskou mírovou smlouvu a diplomatické vztahy mezi oběma státy byly velmi napjaté.¹⁷⁸ Když Francouzi zahájili promenádní pochod, německé obcenstvo

¹⁷⁶GOEBBELS, Joseph. Deníky. 1. české vyd. Překlad Josef Otáhal. Praha: Naše vojsko, 2009, str.: 114,115 zápis z 1. a 2. srpna 1936

¹⁷⁷DOBROVODSKÝ, Vladimír. Olympijské hry 1980: hry 22. olympiády, Moskva : 23. zimní olympijské hry, Lake Placid. 1. vyd. Praha str.:31

¹⁷⁸BULLOCK, Alan. Hitler a Stalin: paralelní životopisy. Překlad Vlastimil Novák, Stanislav Plášil. Praha: Levné knihy KMa, 2005 str.:445

vybouchlo nadšením. Vřelé přivítání neuniklo ani Goebbelsovi:

*„Mimořádně demonstrativně jsou pozdravováni Francouzi....“*¹⁷⁹

Dopisovatel pařížských novin napsal: *„Během přijetí, jehož se francouzské výpravě dostalo, měl člověk pocit, že nadešel velký okamžik světových dějin. Nikdy nebyla hrozba války na Rýně vzdálenější než v tuto chvíli. Francie nebyla nikdy v Německu oblíbenější. Byla to demonstrace, ale demonstrace přátelství a míru.“*¹⁸⁰ Francouzi na oplátku odpověděli zdviženou pravicí. To vyvolalo ještě větší nadšení mezi diváky. Naproti tomu Hitler nadšen nebyl, jak vzpomíná jeho dvorní architekt Albert Speer: *„Hitler však nebyl šťastný z reakce svého lidu a díval se kysele na Francouze v jejich černých baretech.“* Za to Británie a Amerika byla přijata fádně.¹⁸¹

V lóžích pro vzácné hosty vedle členů organizačního výboru, MOV a nacistických pohlavárů se nacházeli i jiní významní státníci, jako byl korunní princ Itálie Umberto a řecký princ Paul¹⁸². Během olympiády dorazil i nechvalně známý Konrád Henlein¹⁸³. Jeho návštěvu hodnotí historik Václav Junek jako návštěvu s politickým podtextem: *„Přesto v roce 1936...navštěvuje Německo nejméně dvakrát. Jednou v rámci únorového zimního kola olympijských her...podruhé jejich kolosální realizaci přímo v Berlíně. To už ale jako oficiální host říšské vlády a persona grata pro celou řadu nejvyšších prominentů NSDAP. Takže jen kvůli rekordům či kráse sportovních výkonů vůbec to jistě nebylo.“*¹⁸⁴

¹⁷⁹GOEBBELS, Joseph. Deníky. 1. české vyd. Překlad Josef Otáhal. Praha: Naše vojsko, 2009, str.: 114,115 zápis z 2.srpna 1936

¹⁸⁰RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:134

¹⁸¹WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:218,219

¹⁸²RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:131

¹⁸³Vůdce Sudetoněmecké strany (SdP) v Čechách

¹⁸⁴JUNEK, Václav. Hitler před branami: literární dokument o povstání Němců v Čechách a na Moravě v roce 1938 a o cestě k němu. Vyd. 1. Velké Přílepy: Olympia, 2013, str.:90

Že nešlo jen o sport diplomatům, kteří navštěvovali hry, ale i o politické diskuze, potvrzují záznamy v deníku Goebbelse: „*Přijetí sira Roberta Vansittarda*¹⁸⁵ : „*Velice nervózní muž, který je chytrý, ale ne energetický, na němž ulpívá ještě mnoho skořápek, kterého však bezpochyby můžeme získat pro sebe. Zpracovávám ho hodinu. Vysvětluji mu bolševický problém, objasňuji naše vnitropolitické činy. Chápe celou věc zcela nově, chce konferenci, která se chopí všech otázek, porozumí německému stanovisku. Odchází s hlubokými dojmy. Toho jsem osvítil.*“¹⁸⁶ Dorazil i bulharský car Boris III - budoucí spojenec nacistického Německa ve druhé světové válce.

8.2 Německá nadřazenost

Domácí výprava měla jasný úkol - nezklamat svého vůdce, porazit všechny státy v hodnocení národů a ukázat světu, že sportovní ideologie regulovaná státem je dominantní, a že bez Židů jsou lepší. Navíc mělo Německo dlouhodobě úspěšnou sportovní tradici.

Gretel Bergmanová vyrovnala německý a evropský rekord ve skoku do výšky za výkon 160 cm, přesto jí bylo oznámeno, že její současná výkonnost na nominaci nestačí.¹⁸⁷ Podobně na tom byli i ostatní Židé, kteří byli pozváni do přípravných kempů. Nikdo z nich netušil, že to mělo pouze propagandistický účinek.

Helen Mayerová prožila jiný osud. Stejně jako Bergmanová byla propagandistickou loutkou, která se her zúčastnila. Němci si byli vědomi, že v šermu je nejlepší. Možná to byl jeden z hlavních důvodů, proč ji povolili závodit. Dalším z důvodů mohl být velký zájem amerických novinářů a tedy propagandistické zviditelnění, nebo její typický árijský vzhled. Nicméně se Mayerová zapsala do dějin sportu

¹⁸⁵Britský diplomat, podtajemník ministerstva zahraničí britské vlády v letech 1930-1938

¹⁸⁶ GOEBBELS, Joseph. Deníky. 1. české vyd. Překlad Josef Otáhal. Praha: Naše vojsko, 2009, str.: 114,115 zápis z 7. srpna 1936

¹⁸⁷RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:77

nejen ziskem stříbrné medaile po úporném boji mezi ní, Elekovou z Maďarska a Preisovou z Rakouska, ale především gestem na medailovém ceremoniálu, kde zvedla pravici na pozdrav nacistů. Židé to brali jako zradu. Mayerová si to celý život vyčítala.¹⁸⁸

Sportovci závodící pod vlajkou se svastikou dominovali hrám a se ziskem 33 zlatých, 26 stříbrných a 30 bronzových cenných kovů, ovládli hodnocení národů.¹⁸⁹

Druhou zemí v konečném pořadí skončily Spojené státy americké se ziskem 24 zlatých, 20 stříbrných a 12 bronzových medailí. Ani vynikající výkony, legendárního Jesseho Owense¹⁹⁰ nestačily k markantnímu rozdílu na prvním a druhém místě. Německá dominance byla zřetelná. Owens však vyhrál hodnocení jednotlivců, které ovládl za 4 zlaté medaile. Druhý skončil německý gymnasta Konrad Frey. Ponižující na tom bylo, že zvítězil Američan, ale především Afroameričan.

Mohlo by se zdát, že rasově neslučitelný sprinter s árijskou teorií o čistotě rasy měl na stadionu spoustu nepřátel. Opak byl pravdou. Dav byl natěšen na jakýkoliv start tohoto fenomenálního atleta. Existuje mýtus, že Hitler odmítl podat ruku černošskému závodníkovi. Celá situace proběhla tak, že Owens přebíral medaili, poté proběhla americká hymna a následně se atlet uklonil směrem k prominentní lóži, kde Hitler toto gesto ocenil vztyčením pravice a poté se odvrátil. Sám Owens celý život zdůrazňoval, že ho nijak kancléř neurazil.¹⁹¹

Kontroverzi vyvolalo i finálové utkání v pozemním hokeji mezi Německem a Indií, tedy národů jiné rasy. Nacisté však považovali Indy

¹⁸⁸WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:243 – 245

¹⁸⁹HILTON, Christopher. Hitlerova olympiáda: olympijské hry 1936 v Berlíně. Vyd. 1. Praha: Práh, 2008, str.:287

¹⁹⁰Za 45 minut 1. srpna 1936 překonal tři světové rekordy na 220yardů, 220 yardů přes nízké překážky a ve skoku dalekém. Vyrovnal světový rekord na 100 yardech.

¹⁹¹RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:158-160

za osoby árijského původu. Je podivuhodné, že Cikáni byli v Německu utlačováni jako podřadná rasa, když jejich původ je odkazován právě do Indie.¹⁹² Tým z Asie nakonec suverénně porazil domácí 8:1.

Do historie se zapsal i fotbalový turnaj, který poznamenal vážné incidenty. O jeden z nich se postarala Itálie. Italové byli úřadující mistři světa. Na olympiádu však odcestovalo mužstvo složené především z univerzitních hráčů, to však neznamenal snížení kvality mužstva. V zápase mezi Itálií a USA byl vyloučen Achille Piccini, který odmítl opustit hřiště. Italové byli dotčeni, že si někdo dovolí hvězdy jejich formátu vylučovat. Nakonec byl německý rozhodčí inzultován, když mu hráči zakrývali ústa. V dnešní době by byl zápas ukončen s vysokými tresty pro hráče Itálie. V Berlíně zápas pokračoval bez jediné červené karty, tedy i pro Picciniho.¹⁹³

Fotbalový turnaj zajímal i nacistické pohlaváry v čele s Hitlerem a Goebbelsem. V Německu byl fotbal velmi populární záležitostí. To dokládá, jak vedení NSDAP těžce neslo porážku od Norska. Goebbels si do deníku poznamenal: „*Dramatický, nervy drásající boj, ve kterém Němci ne zcela zaslouženě podlehli 2:0. Vůdce je rozčilen, já se jen tak tak držím. Skutečná hra nervů. Publikum běsní. Boj jako nikdy.*“¹⁹⁴

Zlatou medaili si odvezla Mussoliniho mladá reprezentace. Stříbro zbylo na Hitlerovo rodiště Rakousko. Británie, která je označována za kolébku fotbalu skončila stejně jako Německo v průběhu turnaje.¹⁹⁵

¹⁹²STRÁDALOVÁ P., Předprofesní příprava romských žáků, Diplomová práce, Masarykova univerzita v Brně, katedra speciální pedagogiky, str.:8-9 citováno dne 24.3.2015 is.muni.cz

¹⁹³RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:201 – 202

¹⁹⁴GOEBBELS, Joseph. Deníky. 1. české vyd. Překlad Josef Otáhal. Praha: Naše vojsko, 2009, str.:118 zápis z 8. srpna 1936

¹⁹⁵HILTON, Christopher. Hitlerova olympiáda: olympijské hry 1936 v Berlíně. Vyd. 1. Praha: Práh, 2008, str.:287

8.3 Ukončení

Jménem Mezinárodního olympijského výboru poté, co jsme Vůdci a kancléři, jakož i všemu německému lidu, představitelům města Berlína a pořadatelům her vzdali náš nejhlubší dík, prohlašujeme jedenáctou olympiádu za ukončenou....“ Hrabě Baillet - Latour ukončil hry v Berlíně. Teď mohl celý svět čekat, kudy se vydá nacistická politika. Za pět týdnů byla cesta naznačena. Půl hodiny cesty od olympijského stadionu vyrostl koncentrační tábor v Sachsenhausenu.¹⁹⁶

Jaký dojem a zejména jak propaganda účinkovala, vystihuje zápis ze dne 16. srpna, tedy ze dne ukončení olympiády: *„Olympijské hry dnes konečně skončily. Se zaujetím jsem sledoval lehkou atletiku, plavání...nicméně hry jako předmět naší práce pro nás nebyly moc příjemné. Hitler Göring a ti ostatní se dnes odpoledne ukázali na závěrečném finále...obávám se, že nacisté se svou propagandou uspěli. Jednak zinscenovali hry v dosud nepoznaném luxusu, což udělalo na sportovce velký dojem, a jednak dokázali před obyčejnými návštěvníky a zejména před velkými podnikateli vystavět pěknou fasádu režimu.“*¹⁹⁷

Hitler v ukončených hrách viděl sílu sportu, která mu dodá silné a odvážné jedince německou armádu. Pomoci mu v tom měly nové říšské školy inspirované hrami: *„Výsledky, kterých jsme dosáhli na olympijských hrách, mně ukázaly, že tyto říšské školy budou schopné zvýšit standard německé mládeže na výjimečnou vysokou úroveň. Britové, bez ohledu na výhodu jejich kolejního systému výchovy, dokázali vyhrát jen osm zlatých medailí[sic - čtyři]. Mladí sportovci Říše získali třiatřicet. Myslete tedy na to, co se stane, když dostane mládež celé Říše výchovu, včetně intenzivního sportovního tréninku, v nových říšských školách.“*¹⁹⁸ Hitler si národ dokonale připravoval.

¹⁹⁶RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str.:215

¹⁹⁷SHIRER, William L. Berlínský deník. 1. vyd. Překlad Ludvík Gréc. Chomutov: L. Marek, 2007, str.:50

¹⁹⁸WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007 str.:337

9 Metody a postup práce

Hlavní metodou pro dosažení vytyčených cílů práce je analýza historických literárních pramenů a pramenů osobní povahy. Tato metoda byla nezbytnou pro kompilaci této práce. Z toho je hlavním pramenem odborná literatura. Dále byly použity historické prameny (legendy, kroniky). Velkým přínosem byly především prameny osobní povahy (deníky). Z jejich analýzy vyplývají subjektivní pocity na danou problematiku.

K analýze literárních pramenů bylo použito metod:

1. **Metoda přímá** – prostý popis historických událostí a skutečností z dostupných materiálů. V této práci se jedná o nejčastější metodu.
2. **Metoda synchronní** – sledování stavu na mnoha místech ve stejném čase. Touto metodou jsem např. zkoumal, jaký byl přístup k menšinám v různých zemích.
3. **Metoda komparativní** – neboli metoda srovnávání (porovnávání) byla využita např. pro porovnávání postojů olympijských výborů.
4. **Biografická metoda** – individuální náhled vlivné osoby na danou problematiku.

10 Diskuse

Jako milovník historie a sportu jsem hledal vhodné téma, abych propojil oba své koníčky. Mnoho dnů jsem přemýšlel, jaké téma by bylo ideálním a zároveň zajímavým. Z historie - jako většina mých vrstevníků - se zajímám o fanatickou dobu hitlerovského Německa a ve sportu není většího svátku než olympijských her. Nicméně jsem pořád nebyl přesvědčen, zda je téma vhodné pro katedru tělesné výchovy. Proto jsem hledal dál. Definitivní rozhodnutí padlo po rozhovoru s mým strýcem, který měl jasnou představu, že celé hry byly zmanipulovány. To byl podnět prozkoumat XI. olympijské hry v Berlíně 1936. Navíc jsem pevně přesvědčen o propojení politiky a sportu. Sportovní oddíly bez pomoci obecních, městských, krajských a vládních úřadů mají velmi těžký život. I Evropská charta sportu ustanovuje podíl spolupráce na rozvoji tělesné kultury.

Na začátku shromažďování materiálů jsem se dostal k třem knihám, které odkazují přímo na olympijské hry v Berlíně. Považoval jsem je za ideální prvotní zdroj informací. Po důkladném prostudování jsem narazil na problém, který jsem měl na začátku výběru tématu a to zda se zaměřit vyloženě na dobu trvání her a událostí co se děly za branou stadionu, nebo na okolnosti předcházející startu her. Rozhodl jsem se pro variantu složitější, ale z mého pohledu logičtější – prozkoumat události před startem her.

Následně jsem hledal vhodnou literaturu, pro podložení historických údajů. To byl asi nejsnazší krok k sepsání práce. Díky velkému zájmu o předválečné a válečné období nacistického Německa jsou tisíce knih. Sám jsem měl již z dřívějších dob načtenou odbornou literaturu a nebyl tak problém najít nejvhodnější knihy.

Další z velkých úskalí nastalo, když jsem se začal až příliš rozepisovat o historických událostech. Ale k pochopení problematiky a

propojení všech stanovených cílů bylo nezbytné vysvětlit co, kdo a jak. Útěchou mi byla znalost publikací, ze kterých jsem vycházel. Autoři knih se zabývali problematikou před zahájením her.

Na začátku jsem se obával, abych měl tak říkajíc o čem psát a nebyl hned hotový. S potěšením jsem zjistil, že čím víc se do problematiky dostávám, tím více jsem měl chuť rozebírat nové a nové poznatky. Proto jsem se rozhodl některé události velmi zestručnit. Dovolím si tvrdit, že bych mohl bez problému popsat mnohem více stran, aniž bych se odklonil od tématu, avšak z časových důvodů to nebylo možné.

Díky této práci jsem se dozvěděl spoustu nových a překvapujících informací.

11 Závěry

Cílem práce bylo prokázání politického vlivu na XI. olympijské hry v Berlíně 1936.

Od nástupu nacistů k moci bylo zřejmé, že nacistický režim hledá odvětví, kde by mohl získat mladé lidi a vštěpovat jim svoji ideologii. Zřejmě se drželi hesla: „Ve zdravém těle zdravý duch“. „Zdravý“ duch měla být naprosto jedinečná oddanost vůdci, síla jedince a vštěpování vojenské disciplíny od mladého věku. Není proto překvapující, že sport byl hlavním průkopníkem této teze.

Svět věděl, že politika v Německu není nezávadná, ale taky si moc dobře pamatoval boje z období první světové války. Nikdo nechtěl být iniciátorem dalšího, byť menšího válečného konfliktu. Proto se v Evropě vyznačovala politika appeasementu, které dávala šanci vzestupu diktátorského režimu. Politika ústupků v sobě měla i ducha nevměšování do doby, než bude nezbytně nutné. To je i vidět na malé, nebo zcela žádné aktivitě ministerstev zahraničí. MOV jako mezinárodní organizace ani nemohla hledat podporu u nějakého ministerstva zahraničí. Jediným spojencem byly národní olympijské výbory. Ty s podporou vlády většinou nepochodily. Díky hospodářské krizi, nebyl jediný stát, který by neměl vnitropolitické problémy a do toho by musel řešit zahraniční politiku, která by ekonomice nic nepřinesla.

Goebbelsovo umění vidět a zejména využít i zdánlivě negativní událost v propagandistický úspěch a upevnění německé morálky dalo příležitost využít olympijské hry ve prospěch Německa.

Pro ministerstvo propagandy přesvědčit svět, že pořádání olympiády v Berlíně je správné, nebylo těžké. Dá se říci, že to byla

„rozcvička“ před druhou světovou válkou. Navíc touha MOV uspořádat hry byla velká a usnadnila práci Němcům. Zároveň USA, jako velký zastánce bojkotu her, neměl čisté svědomí v rasové politice.

Zájem německé vlády o pořádání her byl markantní. Ministerstvo propagandy se zřetelně zapojilo do hry plné lží a intrik k udržení pořadatelsví her. I říšský sportovní vůdce von Tschammer, pod něhož spadal i organizační výbor her, byl úzce propojen s vládou. Před olympijské dění tedy bylo politicky ovlivněno.

Také případ Gretel Bergmanové, která dosahovala výkonnosti zaručující boj o medaile, byl rasově motivován politickou ideologií. Stal se ale v době příprav, nikoli v průběhu samotných her.

Od 1. do 16. srpna, kdy probíhaly olympijské hry, není důkaz, že by politika jakkoli ovlivnila jejich průběh. Mohlo by se zdát, že například při zahajovacím ceremoniálu a nástupu Francouzů se zdviženou pravicí mělo politický podtext. Je to možné. Také to mohl být výraz solidarity s režimem. S jistotou nemůžeme potvrdit ani jednu tezi. Důležité je, že nikdo nebyl k ničemu nucen a vše vycházelo z mysli sportovců.

Her se zúčastnily delegace z celého světa. Diplomaté hovořili s představiteli nacistického režimu. Pokud uzavírali jakékoli smlouvy, pakty, nebo jen hledali porozumění v politice Německa, nikterak to neovlivnilo hry. Ale právě hry k tomu byly politicky zneužity.

Celkově lze říci, že politický vliv na XI. olympijské hry v Berlíně 1936, je nezpochybnitelný.

12 Seznam literatury

1. Bible: překlad 21. století. Vyd. 1. Praha: Biblion, 2009, 1564 s. ISBN 9788087282021.
2. BULLOCK, Alan. Hitler a Stalin: paralelní životopisy. Praha: Levné knihy KMa, c2005, 1029 s., [28] s. obr. příl. ISBN 80-7309-264-6.
3. DEJMEK, Jindřich. Zrod nové Evropy: Versailles, St-Germain, Trianon a dotváření poválečného mírového systému. Praha: Historický ústav, 2011, 517 s. Práce Historického ústavu AV ČR, sv. 37. ISBN 9788072861880.
4. Encyklopedie historie světa. České vyd. 1. Překlad Veronika Půrová, Marian Pochylý. Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2001, 496 s. ISBN 8071815675.
5. GOEBBELS, Joseph. Deníky. 1. české vyd. Překlad Josef Otáhal. Praha: Naše vojsko, 2009, 415 s. ISBN 9788020609991.
6. GOEBBELS, Joseph. Deníky. 1. české vyd. Překlad Josef Otáhal. Praha: Naše vojsko, 2009, 512 s. ISBN 9788020610003.
7. HEIDEN, Konrad. Adolf Hitler - jeden muž proti Evropě. Překlad Petr Honzík. Praha: Agnesa Burdová - Ara, 2003, 318 s., 24 s. obr. příl. ISBN 8096900617.
8. HILTON, Christopher. Hitlerova olympiáda: olympijské hry 1936 v Berlíně. Vyd. 1. Praha: Práh, 2008, 296 s. ISBN 978-80-7252-212-5.
9. HUGHES, Matthew a Chris MANN. Hitlerovo Německo: život v období třetí říše. V Praze: Columbus, 2002, 224 s. ISBN 8072491237.
10. JOHNSON, Paul. Dějiny dvacátého století. Vyd. v tomto překladu 2. Překlad Jan Čulík. Praha: Rozmluvy, 2008, 845 s. ISBN 9788073351458.

11. JUNEK, Václav. Hitler před branami: literární dokument o povstání Němců v Čechách a na Moravě v roce 1938 a o cestě k němu. Vyd. 1. Velké Přílepy: Olympia, 2013, 272 s., [48] s. obr. příl. v různém stránkování. ISBN 978-80-7376-349-7.
12. Kronika olympijských her 1896-1996. Praha: Fortuna Print, 1996, 312 s. ISBN 80-85873-53-2.
13. Olympijské hry 1980: hry XXII. olympiády Moskva. XIII. zimní olympijské hry Lake Placid. 1. vyd. Editor Vladimír Dobrovodský. Praha: Olympia, 1981, 319 s.
14. PEČÍRKA, Jan. Dějiny pravěku a starověku: učebnice pro vys. školy. 1. vyd. Praha: SPN, 1979, 607, [1] s. Světové dějiny (SPN).
15. PEČÍRKA, Jan. Dějiny pravěku a starověku: Učebnice pro vys. školy. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979, S. 615-1091, [1] s. Světové dějiny (SPN).
16. RIPPON, Anton. Hitlerova olympiáda: historie nacistických her roku 1936. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, 246 s. ISBN 978-80-7381-315-4.
17. SÁBL, Václav. Hrdinové antických olympiád: olympijské příběhy a pověsti. 1. vyd. Praha: Olympia, 1968, 398, [3] s.
18. SHIRER, William L. Vzestup a pád Třetí říše: dějiny nacistického Německa. 1. vyd. Překlad Ludvík Gréc. Brno: L. Marek, 2004, 1118 s. ISBN 8086263517.
19. SHIRER, William L. Vznik a pád Třetí říše: historie hitlerovského Německa. Dotisk. Praha: Naše vojsko, 2008, 251 s. Historie a vojenství. ISBN 8020608044.
20. STEFFAHN, Harald. Hitler. Překlad Petr Opršal. Olomouc: Votobia, 1996, 182 s., [16] s. il. na příl. Malé monografie (Votobia). ISBN 80-85885-27-1.
21. WALTERS, Guy. Berlínské hry: olympijský sen ukradený Hitlerem. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2007, 399 s., [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7381-207-2.

Internetové zdroje

1. www.archiv.neviditelnypes.lidovky.cz (24. 6. 2015)
2. www2.holocaust.cz (3. 3. 2015)
3. www.olympic.cz (20. 6. 2015)
4. www.vzdelavaci-institut.info (4. 3. 2015)
5. www.wikipedie.cz (4. 3. 2015)

13 Přílohy

Seznam příloh

1. Youngův plán
2. Program NSDAP
3. Zmocňovací zákon
4. Norimberské zákony
5. Výňatek z Olympijské charty
6. Jesse Owens v běhu na 100m, Berlín 1936
7. Olympijský stadion, Berlín 1936
8. Adolf Hitler na hlavním stadionu v Berlíně, 1936
9. „Přátelská“ atmosféra na hlavním stadionu, Berlín 1936
10. Gretel Bergmanová na mistrovství USA
11. Helen Mayerová při slavnostním ceremoniálu, Berlín 1936
12. Konečné pořadí států na XI. OH v Berlíně 1936

Příloha č. 1

Je nám ctí, tuto předložiti vládám účastivším se rozhodnutí ženevského, jakož i reparační komisi své návrhy na úplnou a konečnou úpravu otázky reparací včetně úpravy závazků, jež vyplývají ze smluv a dohod trvajících mezi Německem a mocnostmi věřitelskými, a doporučujeme jednomyslně, aby interesovanými vládami byl přijat tento plán:

Kapitola 1. Jmenování, úkol a ustavení.

Výbor má svůj původ v rozhodnutí vlád: německé, belgické, britské, francouzské, italské a japonské, svěřiti péči neodvislých znalců vypracování návrhů na úplnou a konečnou úpravu otázky reparací. Dvanáct znalců mělo býti vyvoleno z příslušníků zemí, jež toto rozhodnutí učinily, dva z příslušníků Spojených států amerických (...)

První řádná schůze výboru se konala v pondělí 11. Února ve 14,00 hod. v hotelu George V. V tomto zasedání byl Owen D. Young jednomyslně zvolen předsedou. (...)

Kapitola 8. Roční splátky

Výbor doporučuje toto:

1. Vlády určí přesné datum, kdy Dawesův plán pozbude účinnosti a kdy jej nový plán nahradí. Chystaje určiti toto datum, vlády uváží, že propočty nynějšího výboru byly provedeny na podkladě Dawesova plánu, jenž má pozbýti účinnosti dne 31. Srpna 1929, a nového plánu, jenž má vstoupiti v účinnost dne 1. září 1929.

2. Platy očekávané podle plánu Dawesova výboru měly by pokračovat až do konce nynějšího roku reparací, tj. až do 30. Srpnaa 1929.

3. Nový plán vstoupil by v platnost 1. Září 1929 s hodnotou 37 ročních splátek ve výši 1998,8 milionů říšských marek do 31. Března 1966, platy pak týkající se Dawesovy půjčky dlužno připočítati k této číslíci (...)

Potom bude Německo povinované platy vyznačenými v tomto sestavení s výhradou zvláštních ustanovení určených pro ona léta:

1966-67	1607,7 mil. marek
	(.....)
1976-77	1678, 7 mil. marek
	(.....)
1987-88	897,8 mil marek

Souhrn

Zdroj: VESELÝ, Z.: Světová politika 20. stol. v dokumentech (1900-1945). VŠE, Praha 2000. s. 127-128

Příloha č. 2

24. ÚNORA 1920

Program Německé strany práce je časovým programem. Její vůdcové odmítají po dosažení cílů, vytčených tímto programem, určovat nové cíle, a to pouze za účelem umožnit na základě uměle vystupňované nespokojenosti mas další existenci strany.

- Požadujeme na základě práva sebeurčení národů sjednocení všech Němců a vznik Velkého Německa.
- Požadujeme zrovnoprávnění německého národa s ostatními národy a zrušení mírových smluv z Versailles a St. Germain.
- Požadujeme zemi a půdu (kolonie) pro obživu našeho lidu a usídlení přírůstku našeho obyvatelstva.
- Státním občanem může být pouze soukmenovec. Soukmenovcem je pouze ten, kdo je německé krve, bez ohledu na vyznání. Žádný Žid nemůže proto být soukmenovcem.
- Kdo není státním občanem, může žít v Německu pouze jako host a musí podléhat cizineckým zákonům.
- Právo rozhodovat o řízení státu a jeho zákonech může příslušet pouze státním občanům. Proto požadujeme, aby každý veřejný úřad, lhostejno jaký, ať již v Říši, zemi nebo obci, byl vykonáván pouze státními občany.
- Bojujeme proti zkorumpovanému parlamentnímu hospodářství a obsazování úřadů pouze podle potřeby stran, bez ohledu na charakter a schopnosti uchazeče.
- Požadujeme, aby se stát zavázal v první řadě zajistit možnosti výdělku a životní perspektivy státních občanů. Pokud není možné uživit všechny příslušníky státu, je nutno vykázat z Říše příslušníky cizích národů (ty, kteří nejsou státními občany).
- Je třeba zabránit každé další imigraci ne-Němců. Požadujeme, aby všichni ne-Němci, kteří se přistěhovali do Německa po 2. srpnu 1914, byli ihned přinuceni opustit Říši.

- Všichni občané státu musí mít stejná práva a povinnosti.
- První povinností každého občana státu musí být [produktivní] duševní nebo tělesná práce. Činnost jednotlivce nesmí ohrožovat zájmy celku, nýbrž se musí dít v rámci celku a ku prospěchu všech.
- Proto požadujeme:
- Zrušení bezpracných příjmů, získaných bez vynaložení úsilí, tj. odstranění úrokové poroby.
- S ohledem na nesmírné oběti na majetku a krvi, které požaduje každá válka na svém lidu, musí být osobní válečné obohacování označeno jako zločin proti národu. Proto požadujeme restituci válečných zisků, a to beze zbytku.
- Požadujeme zestátnění všech (dosud) vzniklých trustů (podniků).
- Požadujeme rozdělení zisků velkopodniků.
- Požadujeme vytvoření velkorysého systému péče o staré občany.
- Požadujeme vytvoření zdravého středního stavu a jeho podporu, okamžité zespolečenštění velkých obchodních domů a jejich pronajmutí za nízké ceny malým živnostníkům, co největší zohlednění všech malých živnostníků při dodávkách státu, zemím nebo obcím.
- Požadujeme pozemkovou reformu, přizpůsobenou našim národním potřebám, vytvoření zákona o vyvlastnění půdy pro veřejně prospěšné účely bez náhrady. Požadujeme odstranění pozemkové daně a zabránění spekulacím s půdou.
- Požadujeme nemilosrdný boj proti těm, kteří svou činností poškozují společné zájmy. Sprosté zločince, lichváře, šmelináře a jim podobné je třeba potrestat smrtí, a to bez ohledu na jejich vyznání a rasu.
- Žádáme, aby bylo římské právo, sloužící materialistickému světovému názoru, nahrazeno německým obecným právem.
- Aby bylo každému schopnému a pilnému Němci umožněno dosáhnout vyššího vzdělání a tím také vedoucího postavení, musí se stát postarat o důkladné budování naší lidově-vzdělávací soustavy. Učební osnovy všech vzdělávacích zařízení je třeba

přizpůsobit potřebám praktického života. Pochopení státní myšlenky je třeba podporovat již od počátku školní výchovy (v občanské výchově). Požadujeme, aby bylo zvláště nadaným dětem chudých rodičů bez ohledu na jejich stav nebo postavení poskytnuto vzdělání na náklady státu.

- Stát se musí postarat o povznesení zdraví lidu, a to ochranou matky a dítěte, zákazem práce mladistvých, zvyšováním tělesné zdatnosti na základě povinné tělesné a sportovní výchovy ze zákona, větší podporou všech spolků, které se zabývají fyzickou výchovou mládeže.
- Požadujeme odstranění žoldnéřského vojska a vytvoření lidové armády.
- Požadujeme uzákonění boje proti vědomým politickým lžím a jejich rozšiřování v tisku.

Pro vytvoření německého tisku, požadujeme, aby:

- všichni spisovatelé a spolupracovníci novin, které vycházejí v německém jazyce, museli být soukmenovci,
- vydávání neněmeckých novin podléhalo výslovnému povolení státu. Tyto noviny nesmí být tištěny v německém jazyce,
- bylo ne-Němcům zákonem zakázáno finančně se podílet na vydávání německých novin nebo je ovlivňovat. Jako trest za takový přestupek požadujeme takový novinářský podnik zavřít a ne-Němce, kteří se na něm podíleli, okamžitě vykázat z Říše.
- Noviny, které by se prohřešily proti obecnému zájmu, je třeba zakázat. Požadujeme zákonný boj proti takovému uměleckému nebo literárnímu směru, který působí na život našeho lidu rozkladným vlivem, a uzavření všech institucí, které se prohřešily proti výše uvedeným požadavkům.
- Požadujeme svobodu všech církevních vyznání ve státě, pokud tato neohrožují jeho existenci nebo se neprohřešují proti mravnosti a morálce germánské rasy.
- Strana jako taková zastává stanovisko pozitivního křesťanství, ale neváže se na určité vyznání. Bojuje proti židovsko-

materialistickému duchu v nás a mimo nás a je přesvědčena, že trvalé ozdravení našeho lidu se může dít pouze zevnitř na základě: *Obecný zájem stojí před zájmem jednotlivce.*

- Pro splnění všech těchto požadavků požadujeme: vytvoření silné centrální moci Říše, bezpodmínečnou autoritu politického ústředního parlamentu nad celou Říší a jejími organizacemi obecně.

Vytvoření stavovských a profesních komor za účelem provádění rámcových zákonů, vydaných státem, v jednotlivých spolkových státech.

Vůdcové strany slibují, že budou bezohledně postupovat s cílem realizace předešlých bodů, a to v případě nutnosti i s nasazením vlastních životů.

Mnichov, 24. února 1920

Zdroj: <http://www2.holocaust.cz>

Dne 3. března 2015

Příloha č. 3

Říšský sněm schvaluje následující zákon, který tímto stanovuje, se souhlasem říšské rady, která potvrdila všechny náležitosti pro přídavek k ústavě byly splněny:

Čl. 1. Vedle procedury předepsané ústavou, mohou být Říšské zákony také schvalovány přímo vládou říše. Toto zahrnuje článek 85 paragrafu 2 a článek 87 ústavy.

Čl. 2. Zákony schválené vládou říše se mohou odchýlit od ústavy, pokud nijak neovlivní instituce říšského sněmu a říšské rady. Právo prezidenta říše zůstává nedotčeno.

Čl. 3. Zákony schválené říšskou vládou jsou vydávány kancléřem a oznamovány v Říšském tisku. Vstupují v platnost následující den po oznámení, pokud není datum stanoveno jinak. Odstavce 68-77 ústavy se na zákony schválené vládou říše nevztahují.

Čl. 4. Smlouvy říše s dalšími státy, které ovlivňují říšskou legislativu, nepotřebují souhlas legislativních těles. Říšská vláda vydá regulace potřebné pro uvedení takových smluv v platnost.

Čl. 5. Tento zákon vstupuje v platnost den po jeho vyhlášení. Tento zákon pozbývá platnosti k 1. dubnu 1937 nebo pokud bude říšská vláda nahrazena jinou.

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org>

Dne 4. března 2015

Příloha č. 4

Norimberské zákony Říšského sněmu přijaté v Norimberku 15. září
1935 Zákon o říšském občanství

§ 1

(1) Státním příslušníkem je ten, kdo náleží do ochranného svazku
Německé říše a je jí za to zvláště zavázán.

(2) Státní příslušnost se získá podle ustanovení zákona o říšské a státní
příslušnosti.

§ 2

(1) Říšským občanem jest pouze státní příslušník německé nebo
příbuzné krve, který dokazuje svým chováním, že je ochoten a schopen
věrně sloužit německému národu a říši.

(2) Říšského občanství se nabývá propůjčením listiny o říšském
občanství.

(3) Říšský občan je jediným nositelem v zákonech stanovených plných
politických práv.

Zákon o ochraně německé krve a německé cti

Proniknut poznáním, že čistota německé krve je předpokladem další
existence německého lidu, a prodchnut neochvějnou vůlí, zabezpečiti
německý národ pro všechnu budoucnost, usnesl se říšský sněm
jednohlasně na následujícím zákoně, který se tímto vyhláší:

§ 1

(1) Sňatky mezi židy a státními příslušníky německé nebo druhově
příbuzné krve jsou zakázány. Manželství uzavřená proti tomuto zákonu
jsou neplatná, i když byla k obcházení zákona uzavřena v cizině.

(2) Žalobu na prohlášení manželství za neplatné může podat pouze
státní návladní.

§ 2

Mimomanželský styk mezi židy a státními příslušníky německé nebo druhově příbuzné krve je zakázán.

§ 3

Židé nesmějí ve své domácnosti zaměstnávat státní příslušníky německé nebo druhově příbuzné krve mladší 45 let.

§ 4

(1) Židům se zakazuje vztyčovat říšské a národní vlajky a užívání říšských barev.

(2) Užívati židovských barev je jim naproti tomu dovoleno. Výkon těchto oprávnění je pod státní ochranou.

§ 5

(1) Kdo jedná proti zákazu § 1, bude potrestán kázníci.

(2) Muž, který jedná proti zákazu § 2, bude potrestán vězením nebo kázníci.

(3) Kdo jedná proti ustanovení §§ 3 nebo 4, bude potrestán vězením až do jednoho roku a peněžitou pokutou, nebo jedním z těchto trestů.

Nařízení k zákonu o říšském občanství

§ 2

(2) Židovským míšencem je ten, kdo pochází od jednoho nebo dvou prarodičů, podle rasy plně židovských, není-li podle § 5, odst. 2, židem. Za plně židovského se bez dalšího pokládá prarodič, když příslušel k židovskému náboženskému společenství.

§ 5

(1) Židem je ten, kdo pochází při nejmenším od tří prarodičů, podle rasy plně židovských. Platí (tu) § 2, odst. 2, věta 2.

(2) Za žida se také pokládá státní příslušník, je-li židovským míšencem, pocházejícím od dvou plně židovských prarodičů,

a) když v době vydání zákona příslušel k židovskému náboženskému společenství nebo potom do něho byl přijat, b) když v době vydání zákona byl v manželství se židem nebo potom do něho vstoupil, c) když pochází z manželství se židem ve smyslu odstavce 1, jestliže bylo toto manželství uzavřeno za účinnosti zákona o ochraně německé krve a německé cti ze dne 15. září 1935, d) když pochází z mimomanželského styku se židem ve smyslu odstavce 1 a narodil se nemanželsky po dni 31. července 1936.

Zdroj: <http://www.vzdelavaci-institut.info/>

Dne 4. března 2015

Příloha č. 5

Základní principy olympismu

1 Olympismus je životní filozofií, povznášející a vyváženě spojující v jeden celek zdatnost těla, vůle a ducha. Spojením sportu, kultury a výchovy usiluje olympismus o vytvoření způsobu života, založeného na radosti z vynaloženého úsilí, na výchovné hodnotě dobrého příkladu, sociální odpovědnosti a na respektování základních universálních etických principů.

2 Cílem olympismu je zapojit sport do služby harmonického rozvoje lidstva s cílem vytvořit mírovou společnost, která dbá o zachování lidské důstojnosti.

3 Olympijské hnutí představuje svornou, organizovanou, všeobecnou a trvalou činnost všech jednotlivců a uskupení inspirovaných hodnotami olympismu, uskutečňovanou pod vedením M.O.V. jako nejvyššího orgánu. Je rozšířeno na pěti kontinentech. Jeho vyvrcholením je účast sportovců celého světa na velkém sportovním festivalu, na olympijských hrách. Jeho symbolem je pět propojených kruhů.

4 Provozování sportu je lidským právem. Každý jednatel musí mít možnost provozovat sport bez jakékoli diskriminace a v olympijském duchu, jenž vyžaduje vzájemné porozumění v duchu přátelství, solidarity a fair-play.

5 Vzhledem k tomu, že sport se uskutečňuje v rámci společnosti, mají sportovní organizace spadající do olympijského hnutí autonomní práva a povinnosti, tedy možnost svobodně vytvářet a kontrolovat pravidla sportu, určovat strukturu a správu vlastních organizací, dále mají právo svobodných voleb bez jakéhokoli vnějšího vlivu a odpovědnost za uplatňování zásad dobré správy.

6 Jakákoli forma diskriminace vůči zemi nebo osobě z důvodu rasy, náboženství, politického přesvědčení, pohlaví či z jiného důvodu je neslučitelná s příslušností k olympijskému hnutí.

7 Příslušnost k olympijskému hnutí vyžaduje dodržování Olympijské charty a uznání ze strany M.O.V.

<http://www.olympic.cz/>

Dne 20. června 2015

Příloha č. 7

www.gamepark.cz

Příloha č. 6

www.cs.wikipedia.org/wiki/Jesse_Owens

Příloha č. 8

<http://www.tyden.cz/>

Příloha č. 9

<http://czechbadminton.cz/>

Příloha č. 10

<http://www.tyden.cz/>

Příloha č. 11

<http://www.tarbut-blog.cet>

Příloha č. 12

<http://www.briefmarken-bilder.de>

Příloha č. 13

<http://www.dctkd.org/>

Příloha č. 14

<http://www.fr-online.de>

Příloha č. 15

<http://marchofthetitans.com>

Příloha č. 16

Pořadí	Země	Zlato	Stříbro	Bronz	Celkem
1	 Německo (GER)	33	26	30	89
2	 Spojené státy americké (USA)	24	20	12	56
3	 Maďarsko (HUN)	10	1	5	16
4	 Itálie (ITA)	8	9	5	22
5	 Finsko (FIN)	7	6	6	19
5	 Francie (FRA)	7	6	6	19
7	 Švédsko (SWE)	6	5	9	20
8	 Japonsko (JPN)	6	4	8	18
9	 Nizozemsko (NED)	6	4	7	17
10	 Velká Británie (GBR)	4	7	3	14
11	 Rakousko (AUT)	4	6	3	13
12	 Československo (TCH)	3	5	0	8
13	 Argentina (ARG)	2	2	3	7
13	 Estonsko (EST)	2	2	3	7
15	 Egypt (EGY)	2	1	2	5
16	 Švýcarsko (SUI)	1	9	5	15
17	 Kanada (CAN)	1	3	5	9
18	 Norsko (NOR)	1	3	2	6
19	 Turecko (TUR)	1	0	1	2
20	 Indie (IND)	1	0	0	1
20	 Nový Zéland (NZL)	1	0	0	1

22	 Polsko (POL)	0	3	3	6
23	 Dánsko (DEN)	0	2	3	5
24	 Lotyšsko (LAT)	0	1	1	2
25	 Rumunsko (ROU)	0	1	0	1
25	 Jihoafrická republika (RSA)	0	1	0	1
25	 Jugoslávie (YUG)	0	1	0	1
28	 Mexiko (MEX)	0	0	3	3
29	 Belgie (BEL)	0	0	2	2
30	 Austrálie (AUS)	0	0	1	1
30	 Filipíny (PHI)	0	0	1	1
30	 Portugalsko (POR)	0	0	1	1
Celkem		130	128	130	388

www.wikipedie.cz

Dne 18. 6. 2015

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta

M. Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Evidenční list žadatelů o nahlédnutí do listinné podoby práce

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Poř. č.	Datum	Jméno a příjmení	Adresa trvalého bydliště	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				